This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

2 — NETHERLANDS

978

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

NAAR AANLEIDING VAN

Art. 309 1ste lid W. v. K.

„SCHEPEN ZIJN ROERENDE GOEDEREN"

DOOR

M. ENSCHEDÉ.

GRONINGEN, — R. J. SCHIERBEEK. — 1879.

E.

„SCHEPEN ZIJN ROERENDE GOEDEREN.”

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

NAAR AANLEIDING VAN

Art. 309 1ste lid W. v. K.

„SCHEPEN ZIJN ROERENDE GOEDEREN"

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD

VAN

Doctor in de Rechtswetenschappen,

AAN DE

RIJKS-UNIVERSITEIT TE GRONINGEN,

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Jhr. Dr. B. H. C. K. VAN DER WIJCK,

Hoogleeraar in de Faculteit der Letteren,

TEGEN DE BEDENKINGEN DER FACULTEIT IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN

DOOR

MAURITS ENSCHEDÉ,

GEBOREN TE GRONINGEN.

Op ZATERDAG, 1 Maart 1879, 's namiddags te 2 uren,

GRONINGEN, — R. J. SCHIERBEEK. — 1879.

NET 95

AAN MIJNE OUDERS.

De wetgever heeft in artikel 560 B. W. de zaken onderscheiden in roerende en onroerende. En terwijl hij ten aanzien van andere onderscheidingen, met name die van art. 559 en 561, in geene nadere ontwikkeling treedt, bepaalt hij in twee afzonderlijke afdeelingen, welke zaken onroerend (art. 562 en v.), welke roerend (art. 565 en v.) zijn.

De onderscheiding der zaken in roerende en onroerende is dan ook de meest belangrijke, daar zij, meer dan eenige andere onderscheiding, invloed had op de bepalingen van ons recht.

Naarmate toch de zaken tot de eene of de andere klasse behooren, verschilt de wijze, waarop een

1

recht op haar wordt verkregen of overgedragen. Terwijl onroerende (art. 576) zaken, die geen eigenaar hebben, den staat toebehooren, worden alle roerende zaken, welke niemand toebehooren, het eigendom van den gene die ze zich het toeëigent. (Art. 640).

De levering bij roerende zaken bestaat in de enkele overgave (art. 667), geheel anders geschiedt ze bij onroerende zaken (art. 671). Het vruchtgebruik van een onroerend goed ontstaat door overschrijving van den titel in de daarvoor bestemde registers (art. 807*a*), dat van een roerend goed door de levering dier zaak (art. 807*b*).

Ook ten aanzien van het bezit bestaat een groot verschil. Bij roerende lichamelijke zaken geldt bezit als volkomen titel. Een natuurlijk gevolg daarvan is, dat bij roerende lichamelijke zaken van geene verjaring sprake (art. 2014) kan zijn.

Bij onroerende zaken geldt hetzelfde niet; daar worden eigendom en bezit gescheiden. Zoo kunnen dan ook onroerende zaken alleen het onderwerp uitmaken eener possessoire actie (art. 606 en art. 611), en kunnen zij door verjaring worden verkregen (art. 2000). Verder wordt nog het bezit

eener roerende lichamelijke zaak anders verloren dan dat eener onroerende (art. 601 en 602).

De bevoegdheid om te vervreemden en te bezwaren is ook niet dezelfde bij roerende en onroerende zaken, zoo als blijkt o.a. uit art. 160e, 179, 364, 447, 451, 479, 484, 506, 524, 1059 enz.

Roerende zaken zijn alleen vatbaar om in pand gegeven te worden (art. 1196), onroerende alleen voor hypotheek (art. 1208, 1210, 1213).

Ook ten aanzien van beslaglegging en gerechtelijke uitwinning bestaat een groot verschil tusschen beide klassen van zaken (art. 439 en v., art. 491 en v., 721 en v., 727 en v. B. Rv.)

Ik heb mij voorgesteld in mijn proefschrift de toepassing dier onderscheiding en hare gevolgen op schepen, en meer bepaaldelijk op zeeschepen, te bespreken.

Daaraan zijn de 5 volgende paragrafen gewijd.

In de eerste zal ik den gestelden regel behandelen, volgens welken schepen roerende zaken zijn.

In de tweede zal ik eenige bepalingen nagaan, waarin de wetgever schepen niet gelijk andere roerende zaken behandelt.

In de derde paragraaf zal ik eenige vragen stellen en beantwoorden, waartoe de regel: „schepen

zijn roerende goederen", in verband met de gemaakte afwijkingen, aanleiding geeft.

In de vierde zal ik op eenige artikelen wijzen, waarvan de toepassing op schepen bedenkelijk geacht kan worden.

In de vijfde paragraaf zal ik met een kort woord tot besluit eindigen.

I.

„Schepen zijn roerende goederen," zoo lezen wij in art. 309*a* W. v. K.

De wetgever opent daarmede den eersten titel van het tweede boek van het Wetboek van koophandel. Die eerste titel draagt het opschrift: „van zeeschepen"; bepaaldelijk dus met het oog op zeeschepen stelde onze wetgever die bepaling op den voorgrond, gelijk ook de Fransche wetgever gedaan heeft in den Code de Commerce art. 190: „Les navires et autres batiments de mer sont meubles."

Intusschen zou, wat art. 309*a* W. v. K. ons zegt, evenzeer zonder zoodanige uitdrukkelijke verklaring gegolden hebben. In art. 565 B. W. toch is reeds bepaald: „Roerende zaken uit haren aard zijn de zoodanige, die zich zelve kunnen verplaatsen, of die verplaatst kunnen worden. En nu is

het niet twijfelachtig, dat een schip, waarvan wij wel is waar geene bepaling in onze wetboeken vinden, maar dat wij, zooals in der tijd de heer BEELAERTS VAN BLOKLAND [1]), in navolging van VAN DER LINDEN [2]), bij de behandeling van ons Wetboek van Koophandel deed, „een vaartuig" kunnen noemen, „hetwelk zich door middel van zijne boorden op deszelfs kiel of bodem verheft, en alzoo over het water wordt heengevoerd", geheel onder de termen van die bepaling valt, en dat dit bepaaldelijk ook met een zeeschip het geval is.

Acht men die bepaling onvolledig, meent men, dat ze even als de gelijksoortige bepaling in het Fransche wetboek [3]) in dien zin moet worden aangevuld, dat de zaak verplaatst moet kunnen worden met behoud van vorm en wezen, ook dan zullen schepen en met name ook zeeschepen uit hunnen aard roerende zaken zijn.

En al meent men, dat in hetgeen art. 565 als zoodanig opgeeft, eigenlijk niet het kenmerkend onderscheid tusschen roerende en onroerende zaken

---

1) VOORDUIN, *Geschiedenis enz.* W. v. K. II., bl. 310.

2) VAN DER LINDEN, *Rechtsgel. Handboek*, bl. 472.

3) Art. 528 C. N.: Sont meubles par leur nature, les corps, qui peuvent se transporter d'un lieu à un autre, soit qu'ils se meuvent par eux-mêmes comme les animaux, soit qu'ils ne puissent changer de place, que par l'effet d'une force étrangère, comme les choses inanimées.

is gelegen, dat men liever moet zeggen, dat onroerend is, alles wat tot den grond behoort, of daarmee middellijk of onmiddellijk is verbonden, roerend datgene, waarmede dat het geval niet is, m. a. w., dat onroerend is, alles wat vast is, roerend, alles wat los is, ook dan blijft het waar, dat naar dit kenmerk schepen, en dus ook zeeschepen, naar hunnen aard zijn roerende goederen.

Bovendien zijn ze ook reeds uitdrukkelijk door den wetgever met andere voorwerpen roerend verklaard in art. 566 B. W., waar wij lezen: „schepen, schuiten, ponten, op vaartuigen geplaatste of andere losse molens en baden en dergelijke voorwerpen zijn roerende zaken. En wat hier in 't algemeen van schepen gezegd wordt, zou bij gebreke eener bijzondere bepaling van zelf ook voor zeeschepen gelden.

De wetgever had dus niet nog eens met het oog op deze in art. 309*a* W. v. K., behoeven te bepalen, dat schepen roerende zaken zijn. Integendeel zou hij, zoo hij de zeeschepen als onroerende zaken beschouwd en behandeld wilde hebben, dit in eene uitdrukkelijke bepaling in tegenovergestelden zin hebben moeten uitspreken.

En dit zou hij hebben kunnen doen.

Niets verhindert toch den wetgever, hetzij om redenen van maatschappelijk belang, hetzij uit anderen hoofde, eene zaak, die eigenlijk uit haren

aard tot de eene klasse behoort, onder de andere te rangschikken, om daardoor de bepalingen, die voor deze gelden, ook op haar toepasselijk te doen zijn.

In ons Burgerlijk Wetboek hebben wij daarvan ook voorbeelden. Zoo is dit geschied in art. 563 1°. bij fabrieken en trafieken, molens, smederijen en dergelijke onroerende zaken, ten aanzien der persen, distilleerketels, ovens, kuipen, vaten, en verdere gereedschappen, al waren die voorwerpen niet aard- of nagelvast.

Zoo ook in art. 563, 3°. bij landelijke eigendommen, ten aanzien van den mesthoop of de mestvaalt tot bemesting der landerijen bestemd, ten aanzien der duiven tot eene duivenvlucht behoorende, ten aanzien der konijnen in de konijnenwarande en ten aanzien der visschen, die zich in de vijvers bevinden.

Zoo ook in art. 563, 4°. ten aanzien van de bouwstoffen, welke van de afbraak van een gebouw voortkomen, indien zij bestemd zijn om het gebouw weder optetrekken.

Al deze zaken zijn uit haren aard roerend en toch worden ze door de wet onder de onroerende begrepen.

Zoo had de wetgever ook de zeeschepen tot de onroerende zaken kunnen brengen.

In vroegere wetgevingen is zulks werkelijk

geschied. Zoo lezen wij in het Ommelander Landrecht III, 16: „Voor erfachtigh ofte onreplijck goed zal men holden, land, sand, huys, hoff op eigen gronden staende, heerlyckheyden ende rechtigheden, rentebrieven ofte pachtbrieven van thien jaar ofte daerenboven: Item tenden, moolen, groote schepen, die te zeewaert varen ende coopmansgoedt laden."

In het Oldambster Landrecht III, 1: „Voor immobile, erfachtige ofte onroerlijke goederen zullen gehouden werden, landen, zanden, veenen, huisen, hoven, schepen ter zee varende, molens, rentebrieven, pachtbrieven ende verzetbrieven, actiën van onroerlijke goederen, kerckstoelen, graven, andere gerechtigheden, servituiten ende eygendommen."

In het Selwerder Landrecht IV art. 6. „Voor onroerlycke goederen worden gehouden, landt, zant, veen, busch, huys op eygen grondt staende, behuysinge, waaronder landen beklemt, ende generalicken die op geen afbreuck staen, groote scheepen die ter zee vaeren, meulen, rente-brieven, pacht- ofte verset-brieven, actien van onroerlycke goederen, tienden ende andere gerechtigheden, servituten ende eygendommen."

Evensoo in Stadsordonnantien op Saaken van Houlyken, houlyksvoorwoorden, erffenissen, donatien, oevelgank, art. 45. „Voor vast ende onrep-

pelyk goedt sal men houden, landt, zandt, huys, hof op eygen grondt staende, brouw- en disteleer-ketels, heerlykheden ende gerechtigheden, leger-steden ofte graeven ende gestoelten in de kerken, onlosbaere versegelde rente-brieven, pacht-brieven over tyn ende meer jaeren, tynden, moolen, treck-schuyten op 't Oldampster en Sappemeerster veer, schuyren voor de peerden daartoe behoorende, als-mede het recht van de ordinaris trekvaert aldaer, mitsgaders groote ter zee vaerende scheepen, om koopmansgoederen te laden. Alle andere goederen sullen voor reppelyke of tilbaere goederen gere-kent worden."

En bij de behandeling van ons burgerlijk wet-boek is ook ter sprake gekomen, of het wel wen-schelijk zou zijn, schepen in 't algemeen als roe-rend goed te verklaren.

Bij gelegenheid toch van het onderzoek der vraagpunten van stellige wetgeving in de afdeelin-gen der Tweede Kamer, stelde eene dezer afdee-lingen de vraag, of schepen als roerend goed zou-den beschouwd worden, gelijk het geval was in den Code Civil art. 528 [1]).

Men meende toch, dat door die bepaling van art. 528 C. C. een gevoelige slag was toegebracht

[1]) Voorduin B. W. III, bl. 324 en vlg. Noordziek, Beraadslagingen over het B. W. 1822—1823, bl. 51 en vlg.

aan den scheepsbouw, daar de scheepsbouwmeesters geen crediet meer hadden gevonden bij de geldschieters, welke genoegzame zekerheid misten door de bepaling, dat de schepen geen onroerend goed waren, maar roerend. Door het tegenovergestelde te bepalen, meende men, zou de scheepsbouw herleven, daar men aldus aan de leveranciers een legaal hypotheek op het geleverde zou kunnen geven.

Bij de algemeene beraadslagingen echter werd de vraag, of schepen als roerend goed zouden worden beschouwd, gelijk ook het geval was in den C. C. art. 528 en C. de C. art. 190 en 191, met 49 tegen 8 stemmen toestemmend beantwoord.

In het in 1823 aangeboden ontwerp, dat als wet werd aangenomen, werden dan ook door de Regeering schepen als roerend goed voorgesteld.

Maar ook toen gaf bij de behandeling daarover een der afdeelingen haar leedwezen te kennen, dat in committé-generaal de wensch was geuit geworden, om schepen en vaartuigen in het algemeen als roerende goederen te beschouwen. [1])

De regeering merkte daartegen op, „dat deze rangschikking niet wegneemt, dat bij het wetboek van koophandel kan worden voorzien, dat opzig-

---

[1]) Voorduin, B. W. III, bl. 325. Noordziek, B. W., 1823—1824, bl. 387.

telijk de transporten van schepen en vaartuigen, de bijlbrieven en bodemerijbrieven, bijzondere bepalingen zullen worden gemaakt. Het in het verleden jaar ingeleverde ontwerp van dat wetboek toont, dat men er op bedacht is geweest."

Bij de nieuwe redactie in 1832, bleef dan ook de bepaling der wet van 1823, art. 610 Wetb. van 1830, op dit punt onveranderd.

De heer VAN REENEN kwam echter bij de openbare beraadslagingen op de zaak terug en zeide [1]) „zich in het belang van den koophandel niet te kunnen vereenigen met de bepaling van art. 610 (B. W. 1830 nu art. 566), dat schepen zonder onderscheid en zonder verdere bijvoeging roerende zaken zijn. Het moge toch waar zijn", zeide de spreker, „dat dezelve uit haren aard van plaats verwisselen, doch het is tevens waar, dat er zeer vele gevallen zijn, waarin het belang van den handel en van de zeevaart bijzondere bepalingen, die niet op roerende zaken toepasselijk zijn, omtrent dezelve vordert. In vroegere ontwerpen vond men daaromtrent eenig voorbehoud ten deze; de onderhavige wet daarentegen is stellig en zonder eenige uitzondering. Men zegt wel, dat het wetboek van koophandel hierin zal voorzien, maar die belofte is, mijns inziens, op zich zelve niet genoeg-

---

[1]) VOORDUIN, B. W., bl. 326.

zaam, daar geen lid der commissie van redactie op dit oogenblik zeggen kan, wat bij de beraadslagingen over dat wetboek, door de meerderheid der leden zal worden bepaald."

Maar ook nu bleef de gemaakte bedenking zonder gevolg. De bepaling, dat schepen roerende zaken zijn, bleef gehandhaafd.

De bedenkingen van eenige leden, dat noch het belang van den scheepsbouw, noch het belang van den koophandel het meebracht, dat schepen en vaartuigen in het algemeen als roerende zaken zouden worden verklaard, weerlegde de regeering slechts door te zeggen, dat bij het wetboek van koophandel daarin door nadere bepalingen zou worden voorzien, hetgeen ook geschied is, zooals wij in de volgende paragraaf zullen zien.

II.

Het wetboek van Koophandel stelt in art. 309*a* op den voorgrond, dat schepen roerende zaken zijn.

Het behelst echter bepalingen, waarin, met afwijking van hetgeen in 't algemeen voor roerende zaken geldt, schepen op gelijke wijze als onroerende worden behandeld, althans te hunnen aanzien iets wordt vastgesteld, dat ten aanzien van roerende zaken anders niet geldt, en naar haren aard in verband met de eischen van het maatschappelijk verkeer niet zou passen. Ik bedoel de bepalingen omtrent de wijze van overdracht, art. 309*b* W. v. K., omtrent de verpanding, art. 315 W. v. K., omtrent de meerdere vastheid van op schepen verkregen rechten, art. 312 W. v. K., en omtrent de gerechtelijke uitwinning, art. 563 en v. B. Rv.

Alvorens echter die bepalingen nader te be-

spreken, willen wij eerst zien, welke schepen daaraan onderworpen zijn.

De wet spreekt nu in art. 309*b* W. v. K. van zeeschepen, evenzoo in art. 312 en in art. 313 W. v. K., en door de uitdrukking „de daarbij bedoelde schepen," wijst zij in art. 315 W. v. K. ook op zeeschepen. Deze uitdrukking is algemeen. Art. 226 van het ontwerp van 1809 sprak van „schepen die ter zee varen." In de ontwerpen van 1822 en 1825, en in het wetboek van 1830 is telkens sprake van schepen, die eene zekere grootte hebben [1]).

Ook in het ontwerp der regeering van 1834 [2]) was sprake van „de zoodanige (schepen), welke de grootte van drie of meerdere lasten hebben." Op voorstel van de centrale afdeeling is dit veranderd in: zeeschepen.

De wet heeft intusschen niet nader bepaald, wat men onder zeeschepen moest verstaan.

Moet men nu daarom het woord „zeeschepen" in ons wetboek van koophandel zoo ruim mogelijk opvatten, en daaronder alle schepen verstaan, die ter zee varen? Dat men daarbij aan stoombooten zoowel als aan zeilschepen te denken heeft, is zeker niet twijfelachtig. Maar verschillend wordt

---

[1]) Voorduin, W. v. K. II, bl. 301 en v.

[2]) Voorduin, W. v. K. II, bl. 312 en v.

gedacht over de vraag, of men onder zeeschepen meer bepaald de koopvaardijschepen moet verstaan en de schepen, die bestemd zijn om personen te vervoeren, dan wel ook oorlogsschepen en visschersschepen enz. daaronder moet brengen.

Er zijn, die het laatste beweren [1]; ik zou mij echter liever vereenigen met de meening van hen, die een tegenovergesteld gevoelen zijn toegedaan [2].

Dat ook bij de overdracht enz. van de laatst bedoelde schepen er regelen dienen te bestaan, schijnt mij weinig afdoende. Die regelen toch ontbreken niet, wanneer wij die schepen eenvoudig als roerende zaken beschouwen, en de bepalingen, in 't algemeen omtrent deze gemaakt, ook daarop toepassen. Die opmerking kan m. i. dan ook kwalijk de gevolgtrekking wettigen, dat ook aan zoodanige schepen gedacht moet worden, waar het Wetboek van Koophandel van zeeschepen spreekt.

En wanneer men nu let op den aard en de strekking van dat wetboek, dan mag men met recht veronderstellen, dat de wetgever onder zeeschepen slechts die schepen wilde verstaan, welke bestemd zijn tot het vervoeren van goederen of per-

---

[1]) KIST, Beginselen van Handelsrecht V, bl. 14. Zie eveneens KAPPEIJNE VAN DE COPPELLO, W. v. h. R. no. 2130.

[2]) DIEPHUIS, Handelsrecht II, bl. 12; DE PINTO, in W. v. h. R. no. 2126 en 2134.

sonen. Ook wijst hierop de inhoud van het geheele tweede boek; verder wordt er in art. 4 no. 7 en 8 W. v. K. gesproken van „overeenkomsten betreffende den zeehandel," en „verbindtenissen ten dienste van koopvaardijschepen."

In de wet van 28 Mei 1869, St.bl. no. 96, betrekkelijk de afgifte van zeebrieven en vergunning tot het voeren der Nederlandsche vlag, worden die andere schepen dan ook niet tot de zeeschepen gerekend. Wij lezen in art. 1:

„Elk zeeschip, dat de Nederlandsche vlag voert, moet voorzien zijn van een zeebrief, afgegeven overeenkomstig de voorschriften dezer wet.

Onder zeeschepen worden in deze wet verstaan alle schepen varende buiten de tonnen in zee, met uitzondering van:

a. oorlogsschepen;

b. vaartuigen van zeilvereenigingen of jachtclubs, als zoodanig door Onzen Minister van Finantiën erkend;

c. vaartuigen in dienst bij 's Rijks loodswezen, betonning en bebakening, en in het algemeen alle vaartuigen in dienst van het Rijk;

d. reddingsvaartuigen;

e. visschersvaartuigen, uitsluitend tot vischvangst of schelpvisscherij of tot het vervoeren van visch of schelpen gebezigd wordende;

f. binnenschepen, die bij uitzondering buiten de tonnen varen."

Hier worden dus oorlogsschepen, visschersschepen enz. uitdrukkelijk uitgezonderd. En trekt men nu de verschillende soorten, die van het algemeen begrip van zeeschepen worden uitgesloten, daarvan af, dan kan men aannemen, dat alleen dezulke overblijven, die bestemd zijn tot het vervoeren van goederen of personen.

Nu bepaalt wel art. 1, welke schepen wij onder zeeschepen te verstaan hebben „in deze wet," en rechtstreeks ligt daarin dus geene bepaling, omtrent hetgeen wij daaronder te verstaan hebben in het Wetboek van Koophandel. Maar daarin ligt nog geene reden om er uit afteleiden, dat wij de uitdrukking hier in een anderen en ruimeren zin moeten opvatten. Het tegendeel schijnt meer aannemelijk. De beperking tot „deze wet" moet bepaaldelijk dienen om de uitgezonderde schepen te onttrekken aan de bepalingen omtrent de afgifte van zeebrieven en de vergunning tot het voeren der Nederlandsche vlag. Maar de behoefte aan zeebrief en vlag bestaat juist voor de schepen, die ons Wetboek van Koophandel bedoelt, zooals blijkt uit art. 357, 364, 500 en 502. En het geheele tweede boek van dat wetboek doet bepaaldelijk aan schepen denken, die bestemd zijn tot het vervoeren van goederen en personen.

Met zeeschepen worden intusschen, volgens art. 748 W. v. K., die binnenschepen gelijk gesteld, die ook naar en van het buitenland varen.

Bovendien zij nog opgemerkt, dat ook op de binnenschepen, die bestemd zijn te varen van de eene naar eene andere, binnen ons land gelegene plaats, voor zooverre zij eene grootte hebben van tien of meerdere lasten, de bepalingen van art. 309, 312 en 315 W. v. K. toepasselijk zijn.

Wat nu de levering van zeeschepen betreft, te dien aanzien wordt geheel afgeweken van hetgeen omtrent andere roerende goederen is vastgesteld.

Reeds bij gelegenheid der bewerking van ons burgerlijk wetboek, had de regeering bij het bespreken der vraag, of schepen altijd als roerende goederen zouden worden beschouwd, zich voorbehouden, eenige doelmatige wijzigingen van dien regel in het wetboek van koophandel te maken. En nu lezen wij dan ook in art. 309 van ons wetboek van koophandel:

„Schepen zijn roerende goederen. Echter kan de levering van zeeschepen, hetzij geheel, of bij gedeelten, niet anders geschieden, dan bij akte overgeschreven in de daartoe bijzonderlijk bestemde openbare registers."

Eene der afdeelingen meende, dat alinea 2 alleen beoogde, het juiste tijdstip van overgang vast

te stellen, en meende daarom, dat het genoegzaam zou zijn, zoo de wet gebood, dat de eigendom van vaartuigen niet anders kon worden overgedragen, dan bij authentieke akte, of bij eene onderhandsche, eene zekere dagteekening hebbende.

De regeering achtte dit echter niet voldoende. „Men heeft het," zoo antwoordde zij, „van het uiterste aanbelang geacht, om, in een land van koophandel en zeevaart, alwaar zoovele ingezetenen eigenaars en reeders van schepen zijn, zorg te dragen, dat door openbare registers aan een ieder worde kenbaar gemaakt, aan wien de schepen in eigendom toebehooren, en door welke lasten ze gedrukt worden.

Hoezeer schepen en vaartuigen eigenlijk roerende goederen uit hunnen aard zijn, heeft men echter reeds bij gelegenheid der discussiën over het Burgerlijk Wetboek, zich voorbehouden om te dien aanzien doelmatige wijzigingen in het Wetboek van Koophandel daar te stellen; en deze bestaan in het aanleggen van openbare registers, waarin de overdragten van eigendom en de gewone pand- of verbandbrieven, moeten worden ingeschreven, in overeenstemming met de voorzorgen, welke de wetgever ten aanzien van de overschrijving en inschrijving van vaste goederen heeft bevolen; daar het toch geen betoog zal vereischen, dat in ons Vaderland de eigenaars van schepen

geene mindere bescherming, dan die van vaste goederen verdienen, uit aanmerking dat zoo aanzienlijke fortuinen daarmee gemoeid zijn." [1])

Geschiedt de levering nu van roerende zaken volgens art. 667 B. W. door de enkele overgave, bij schepen, evenals bij onroerende goederen volgens art. 671 B. W., heeft ze plaats door de overschrijving der akte in de daartoe bestemde registers.

Zoodanige wijze van levering, afwijkende van de gewone voor roerende zaken vastgesteld, was, indien de aard der zaak haar niet uitsloot, voor zeeschepen reeds daarom wenschelijk, omdat het hier voorwerpen geldt van niet geringe waarde, wier eigendom zooveel mogelijk verzekerd diende te worden. Dit is dan ook door de bepaling van art. 309*b* veel beter geschied, dan wanneer, evenals bij andere roerende zaken, enkele overgave voldoende was, om eigendom over te dragen en te verkrijgen.

Zij was nog te meer noodzakelijk, omdat gewoonlijk de eigenaar van een zeeschip dit niet zelf kan of wil voeren. Hij laat dit in den regel door den schipper of gezagvoerder doen, en dezen moest nu de gelegenheid worden ontnomen, zich

---

[1]) Voorduin, W. v. K. II, bl. 308.

zelven als eigenaar voor te doen, en het schip te vervreemden of te bezwaren, alsof hij het was.

En de nu gevorderde wijze van overdracht wordt bij schepen niet uit den aard der zaak belet, zooals dit het geval is bij andere roerende zaken.

Onmogelijk zou het zijn bij eigendomsoverdracht dezer zaken eene akte en overschrijving in de registers te vorderen. De onvatbaarheid toch dier zaken voor individueele aanwijzing, en het levendig verkeer, dat er ten opzichte van haar bestaat, zouden een onoverkomelijk bezwaar zijn. Anders is dit bij schepen het geval.

Evenals bij onroerende goederen elk stuk afzonderlijk bekend is door het kadastraal nommer, waaronder het is ingeschreven, zoo zijn ook schepen, al is dit ook niet met gelijke zekerheid mogelijk, vatbaar voor individueele aanwijzing.

Zij zijn dit door den naam, dien ieder schip draagt, door de soort, waartoe ieder vaartuig kan gebracht worden (schoener, fregat, enz.) en verder door den naam van den schipper.

Bovendien bestaan er voor schepen, zooals wij dagelijks in de dagbladen kunnen lezen, lijsten, waaruit ieder niet alleen kan zien, waar de schepen zich bevinden, welke de plaatsen van hun vertrek en bestemming zijn, maar waarin ook elke belangrijke gebeurtenis, ten opzichte van hen ge-

schied en voor menschen waarneembaar, ons wordt medegedeeld.

Schepen zijn verder niet, zooals andere roerende goederen, bestemd om herhaaldelijk van eigenaar te wisselen.

Dit alles maakt bij schepen eene wijze van overdracht, zooals die bij onroerende goederen bestaat, mogelijk.

Intusschen zou er ten aanzien van schepen op zich zelf toch een bezwaar voordoen, dat zich niet ten aanzien van onroerende zaken vertoont. Terwijl deze aan eene bepaalde en vaste plaats zijn gebonden, waardoor van zelf de registers worden aangewezen, die de in- en overschrijvingen dier goederen betreffen, is dit laatste niet bij schepen het geval.

Maar inderdaad was dat geen wezenlijk en althans geen onoverkomelijk bezwaar. Daarin is dan ook voorzien door het Koninklijk Besluit van 21 Juni 1836 (St.bl. no. 41), regelende de uitvoering van de voorschriften, vervat in den eersten en laatsten titel van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel. Zie hier de voornaamste bepalingen van dit Besluit:

Men stelde vast, dat de bewaarders van de hypotheken en het kadaster in de hoofdplaats van elk arrondissement met het houden en bewaren van die registers zouden belast worden (art. 1).

Er zal te 's Gravenhage, onder den titel van hoofdkantoor van bewaring der scheepsbewijzen, een algemeen kantoor van alle eigendomsbewijzen van zee- en andere schepen worden opgericht, bestemd om het verband tusschen de gezamenlijke kantoren in stand te houden, en het vereischte toezicht, ten aanzien van de overschrijvingen en inschrijvingen in dezelve uit te oefenen, art. 2.

Wanneer het blijkt, dat een schip meer dan eens geboekt is, zal de ambtenaar van het hoofdkantoor daarvan kennis geven aan den bewaarder, wien dit aangaat, en zijn deze verplicht die opgave ter zijde van de teboekstellingen te vermelden, art. 11.

Degene, die een schip heeft laten bouwen, moet, voordat het in de vaart wordt gebracht, eene verklaring van eigendom inleveren, art. 7 [1]).

Verder kunnen de eigenaren de eigendomsbewijzen hunner schepen voor de eerste maal laten inschrijven op zoodanig kantoor, als zij zullen goedvinden, maar alle latere overschrijvingen en inschrijvingen moeten dan ook op dat kantoor geschieden, art. 8.

---

[1]) Deze verklaring moet ingericht zijn naar het formulier, voorgeschreven bij de wet van 28 Mei 1869, (St.bl. no. 96) en het besluit van 21 Sept. 1869 (St.bl no. 150), gewijzigd door K. B. van 13 December 1875 (St.bl. no. 242.)

Eindelijk zal, zoodra een schip voor de eerste maal is te boek gesteld, de naam van het kantoor, het nommer van het register van overschrijving en het jaartal op eene in het oog vallende plaats van het schip op eene onuitwischbare wijze worden ingebrand door een beëedigden scheepsmeter, die van deze inbranding een getuigschrift zal afgeven, art. 6.

De wetgever heeft dan nu in art. 309*b* eene andere wijze van overdracht voorgeschreven bij schepen, dan die, welke voor andere roerende zaken geldt. Hij heeft tevens zooveel mogelijk willen zorgen, dat zijne bepaling niet verijdeld zou kunnen worden door een verkoop en levering buiten 's lands. Hij heeft nl. in art. 310 bepaald:

„Indien schepen aan ingezetenen van dit Koningrijk toebehoorende, zich buitenlands bevinden, en aldaar aan vreemdelingen worden geleverd, geschiedt de levering volgens de wetten en gebruiken der plaats, alwaar dezelve gedaan wordt."

Men zou in die bepaling, zooals zij luidt, eenvoudig eene toepassing kunnen zien van art. 10 A. B. Bij nadere beschouwing zal men echter opmerken, dat zij eigenlijk, althans ten deele, eene afwijking daarvan behelst. Zij spreekt bepaaldelijk van eene levering buiten 's lands „aan vreemdelingen." Zij dient om voor zoodanig geval de toepassing van art. 309*b* buiten werking te stellen, maar doet dit

nu ook alleen voor eene levering aan vreemdelingen, en hierdoor wordt, al is het niet uitdrukkelijk gezegd, die bepaling voor eene levering aan eenen Nederlander in stand gehouden. Dat dit werkelijk de strekking van ons artikel was, blijkt duidelijk uit een antwoord der Regeering: [1])

„Tot voorkoming, dat de heilzame bepaling der overschrijving niet worde ontduikt, heeft men moeten bepalen, dat, wanneer een *Nederlander* buiten 's Lands aan een *Nederlander* schepen verkoopt, de eigendom zonder overschrijving niet overgaat; — terwijl de regel alleen uitzondering lijdt, indien buiten 's lands schepen aan vreemdelingen verkocht worden, omdat deze alsdan niet kunnen worden genoodzaakt uitheemsche wetten te kennen en op te volgen."

In gelijken geest sprak de heer BEELAERTS VAN BLOKLAND. [2])

„Over de wijze, waarop een vreemdeling buiten 's lands eigendommen verkrijgt, kan onze wetgeving niet beschikken; zij behoeft ook geenen beschermenden maatregel daaromtrent uittestrekken; — maar geen Nederlander behoort zich aan de wetten van zijn land te onttrekken, door den

---

[1]) VOORDUIN, W. v. K. II, bl. 315.

[2]) VOORDUIN, W. v. K. II, bl. 315 en v.

eigendom van een schip te verkrijgen buiten 's lands, en door, te zijnen aanzien, de wetten of gebruiken van andere landen op een Nederlandsch eigendom te laten toepassen; daarvoor zorgt het 3de artikel."

De wetgever heeft alzoo in art. 310 zijn verbod gehandhaafd, voor zoover zijne macht reikte.

Onze bepaling, betreffende de eigendomsoverdracht van schepen, gold niet naar den Code de Commerce, en dit is natuurlijk. Naar ons recht kan in het algemeen de eigendom van een zaak verkregen worden door levering tengevolge van eenen rechtstitel van eigendomsovergang art. 639 B. W., en is de levering dus een noodzakelijk vereischte, zal de eigendom worden overgedragen: niet alzoo in het Fransche recht art. 1138 C. N.:

„L'obligation de livrer la chose est parfaite par le seul consentement des parties contractantes.

Elle rend le créancier propriétaire et met la chose à ses risques dès l'instant, où elle a dû être livrée, encore que la tradition n'en ait point été faite, à moins que le débiteur ne soit en demeure de la livrer; auquel cas la chose reste aux risques de ce dernier."

Wel bepaalt art. 195 C. d. C.: „La vente volontaire d'un navire doit être faite par écrit, et peut avoir lieu par acte public, ou par acte sous sig-

nature privée. Elle peut être faite pour le navire entier, ou pour une portion de navire."

Waartoe deze bepaling, dat de verkoop schriftelijk moet geschieden, dient, lezen wij bij BOULAY-PATY [1]. Hij zegt toch: „Cette formalité est d'autant plus impérieusement recommandée par la loi, que, contre les dispositions générales de l'art. 109 la preuve testimoniale ne serait pas admise, si la vente verbale était déniée. Cependant si la vente véritable d'un navire était avouée par les parties, l'exécution en devrait être ordonnée, mais entre le vendeur et l'acheteur seulement, et sans qu'il pût en résulter aucun préjudice aux droits des tiers" [2]).

Ook het Duitsche wetboek kent onze overdracht van schepen niet. Art. 439 A. D. H. G. B. zegt toch: „Bei der Veräuszerung eines Schiffs, oder eines Antheils am Schiff (Schiffspart) kann zum Eigenthumserwerb die nach den Grundsätzen des bürgerlichen Rechts etwa erforderliche Uebergabe durch die unter den Kontrahenten getroffene Vereinbarung ersetzt werden, dasz das Eigenthum sofort auf den Erwerber übergeben soll."

Art. 440. „In allen Fällen der Veräuszerung

---

1) BOULAY-PATY, *Cours de Droit Commercial*, tit. I, sect. VI.

2) Zie eveneens PARDESSUS, *Cours de Droit Commercial*, no. 607.

eines Schiffs, oder einer Schiffspart kan jeder Theil verlangen, dasz ihm auf seine Kosten eine beglaubigte Urkunde über die Veräuszerung ertheilt werde."

Er is dus niet eens eene akte noodig voor de overdracht, en van eene overschrijving daarvan in de registers is geene sprake.

Wel kent het Duitsche wetboek een scheepsregister, art. 432: „Für die zum Erwerb durch die Seefahrt bestimmten Schiffe, welchen das Recht, die Landesflagge zu führen zusteht, ist ein Schiffsregister zu führen. Das Schiffsregister ist öffentlich; die Einsicht desselben is während der gewöhnlichen Dienststunden einem Jeden gestattet."

Maar dit scheepsregister dient niet om, door overschrijving van akten van verkoop, de overdracht van schepen tot stand te doen komen, maar is veel meer van gelijke strekking als het „Handelsregister", waarvan in art. 12 en v. sprake is.

Bij ons werd ook vroeger een akte gevorderd. Wij lezen bij VAN DER KEESSEL thes. no. 201 [1]).

„Quamquam nuda traditione res mobiles etiam iure Hollandico recte alienentur, exceptio tamen est in navibus maioribus, quae, ne tributum 40ae fraudetur, coram iudice tradendae sive in iure cedendae

---

[1]) DE WAL, *Handelsrecht*, II, bl. 35.

sunt. Naves tamen maiores Amstelodami coram notario et testibus cedi solent."

Het voorname doel schijnt daarbij geweest te zijn, om bij overdracht van schepen, de betaling van den 40sten penning te verzekeren.

Zoodanige akte werd ook gevorderd in het Ontwerp van 1809. Hier was in art. 227 bepaald: „Zij kunnen evenwel, hetzij voor het geheel, of bij gedeelten, niet anders overgedragen worden, dan voor notarissen getuigen, of voor zoodanige autoriteit, als nader door den Koning daarmede zal belast worden." Van overschrijving dier akte in registers wordt niet gesproken.

Anders was dit in art. 2 van het Ontwerp van 1822 [1]). „De eigendom echter van de zoodanige (schepen), welke de grootte van twee lasten of eene meerdere grootte hebben, kan hetzij geheel, hetzij bij gedeelten niet anders overgaan dan bij authentieke akte, en ten einde dezen eigendomsovergang van kracht tegen derden te doen zijn, moet dezelve akte daarenboven worden ingeschreven in daartoe bestemde registers, zooals ten aanzien van vaste goederen bij het Burgerlijk Wetboek is bepaald."

Deze bepaling brengt dus mede, dat tusschen

---

[1]) Voorduin, W. v. K., II, bl. 302.

partijen de overdracht als geschied beschouwd moest worden, wanneer de akte was opgemaakt, maar dat dit niet genoeg was om haar ook tegenover derden te laten werken, dat ze ten aanzien van dezen niet van kracht zou zijn, voordat die akte was overgeschreven in de registers, en daardoor aan derden kenbaar was gemaakt.

Deze bepaling laat zich gereedelijk vergelijken met die van art. 668 B. W. omtrent schuldvorderingen, die niet aan toonder luiden „De levering van schuldvorderingen die niet *aan toonder* luiden, en andere onligchamelijke zaken, geschiedt door middel van eene authentieke of onderhandsche akte, waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen.

Die overdragt heeft ten aanzien van den schuldenaar geen gevolg dan van het oogenblik, dat dezelve aan hem is beteekend geworden, of dat hij de overdragt schriftelijk heeft aangenomen of erkend." Ook ten aanzien dier schuldvorderingen geschiedt dus de levering door het opmaken der akte. Maar om haar tegenover den schuldenaar te doen werken, moet er nog iets anders bijkomen, waardoor blijkt, dat de overdragt aan hem bekend is geworden.

In het Ontwerp van 1825 [1]) ging men nog een

---

[1]) Voorduin, W. v. K., II. bl. 302.

stap verder. Hier luidt art. 2: „De eigendom echter van de zoodanige schepen, welke de grootte van 3 lasten (zes tonnen) of meerder hebben, kan hetzij geheel of bij gedeelten niet anders worden overgedragen, dan bij schriftelijke akte, welke moet worden overgeschreven *in de daartoe bijzonderlijk bestemde registers.*"

Nu zou dus in het algemeen de overdracht van schepen afhankelijk zijn, niet enkel van het bestaan eener akte, maar ook van hare overschrijving in de registers.

Dit is met geringe wijziging aangenomen, en geworden art. 200 Wetb. van 1830. En daarmede stemt ons art. 309*b* overeen, 't welk met art. 199 en 200 Wetboek 1830, tot één artikel is vereenigd.

Naar ons recht kunnen dus schepen alleen geleverd worden door eene akte overgeschreven in de openbare registers, art. 309*b*.

Deze bepaling is algemeen en moet daarom geacht worden te gelden, zoowel ten aanzien van partijen, als ten aanzien van derden[1]).

Van eene andere meening is echter Mr. 's JACOB, die daarvoor het volgende aanvoert[2]).

---

[1]) DIEPHUIS, *Handelsrecht*, II, bl. 193; KIST, *Handelsrecht*, I, bl. 18; DE PINTO, I, § 241; DE WAL, *Handelsrecht*, II, bl. 36.

[2]) DEN TEX en VAN HALL, *Jaarboeken*, XII, bl. 271.

»Door eene vergelijking," zegt hij, »der redactie van het ontwerp van 1822, zoowel als door algemeene rechtsbeginselen wordt bewezen, dat de overschrijving in de registers alleen jegens derden het bewijs van eigendom geeft. Men las in dit ontwerp: »en ten einde dezelve eigendomsovergang van kracht te doen zijn *jegens derden*," enz., zonder dat het blijkt, waarom de laatste woorden in de nieuwe redactie van art. 309 2° niet zijn bijbehouden. De algemeenheid der uitdrukking zou thans kunnen doen wanen, dat ook tusschen kooper en verkooper geen eigendom overgaat zonder overschrijving. Ten onrechte, want als de verkooper den kooper, die aan al de bedingen der overeenkomst voldaan heeft, feitelijk in het bezit heeft gesteld, is de laatste eigenaar en bij magte den revindiceerenden verkooper te weren exceptione rei venditae et traditae; zoo al aan het ten uitvoer leggen der koopovereenkomst nog iets ontbreekt, geeft zulks alleen aan partijen het recht de aanvulling daarvan te vorderen. De overschrijving op de registers is eene daad van den kooper, die daarbij uitsluitend belang heeft, en uit het wegblijven waarvan de verkooper geene regten ontleenen kan. Blijkbaar dus is de overschrijving in de registers niet onontbeerlijk tusschen kooper en verkooper, tusschen wien de feitelijke inbezitstelling voldoende is, maar alleen noodzakelijk in het belang van derden, te wier aanzien de inbezitstelling alleen geen genoegzaam kenmerk van ei-

gendomsovergang werd geoordeeld op te leveren."

Laat ons zien of de redeneering van Mr. 's JACOB wel in alle opzichten steek houdt.

Aan het beroep op het ontwerp van 1822 mag men niet veel beteekenis toekennen. Juist die woorden »tegen derden," waarop de schrijver wijst, staan thans niet in de wet. En al is nu niet uitdrukkelijk gezegd, waarom die woorden zijn weggelaten; zij zijn weggelaten, en het blijkt niet dat het bij ongeluk is geschied en de bedoeling van den wetgever dezelfde is gebleven, als die van den Ontwerper van 1822. Integendeel hebben wij reeds opgemerkt, dat in het Ontwerp van 1825 een ander stelsel omtrent de overdracht van schepen is aangenomen.

Verder zegt Mr. 's JACOB dat uit *algemeene rechtsbeginselen* volgt, dat de overschrijving in de registers alleen jegens derden het bewijs van eigendom geeft. Wij kunnen dit bezwaarlijk bestrijden, omdat de schrijver geen enkele dier »algemeene rechtsbeginselen" heeft opgenoemd, en wij dus niet weten, aan welke beginselen hij gedacht wil hebben. Maar nu kan dan ook even bezwaarlijk aan die geheel onbepaalde opmerking eenige overtuigende kracht worden toegekend.

En wat de stelling betreft, dat de kooper door de enkele overgave van het schip eigenaar wordt, zoodat dus de verkooper niet meer revindiceeren kan, en zoo hij het toch doet, de kooper hem de exceptio

rei venditae et traditae zal kunnen tegenwerpen, ook hiermede kan ik mij niet vereenigen. De kooper toch wordt niet door enkele overgave eigenaar; dit zou wel het geval zijn volgens art. 667 B. W., zoo art. 309*b* niet bestond, nu is het dit niet.

Ik wil wel aannemen dat de verkooper niet met goed gevolg kan revindiceeren, maar dan doe ik dit op andere gronden, als de schrijver aanvoert. Ik meen nl., dat de kooper, wien het schip is overgegeven, daardoor geen eigenaar is geworden, maar toch aan den koop een recht op levering, met name ook op overgave ontleent, en dat de verkooper, die door die overgave aan de volgens art. 1511 B. W. op hem rustende verplichting heeft voldaan, dit niet meer door middel eener revindicatie ongedaan kan maken.

Volgens de redeneering van Mr. 's Jacob zou de verkooper van het overgegeven schip, zoo hij dat daarna weer in bezit heeft genomen tegen den wil van den kooper, diefstal hebben gepleegd, en zou de kooper die zaak van hem kunnen revindiceeren. Het komt mij voor, dat noch het eene, noch het andere mag worden aangenomen, en dat juist hierin het praktisch gevolg zichtbaar is, dat de overgave zonder overschrijving eener akte ook tusschen partijen den eigendom niet overdraagt.

De bepaling van art. 309*b* is algemeen, de levering kan »niet anders geschieden.'' De wet beperkt

dit niet tot de werking der levering tegenover derden, zij geeft geene aanleiding om aan te nemen, dat hetzelfde niet ook voor partijen geldt. De bepaling moet daarom even algemeen worden opgevat, als zij gesteld is.

Worden dus zeeschepen, wat de levering betreft, bij ons met onroerende goederen gelijkgesteld, bij de verpanding vinden wij iets dergelijks terug. In art. 315 W. v. K. lezen wij toch:

»Na de schulden in art. 313 vermeld, zijn nog op de daarbij bedoelde schepen bevoorrecht:

1. Het bedrag van de nog onbetaalde kooppenningen, benevens de rente van de laatste twee jaren.

2. De inhoud van de pand- of verpandbrieven op het schip voor gewone schulden met gelijke renten, en zulks om het even of het schip al dan niet in het bezit van den schuldeischer of van eenen derden gesteld zij.

De inschulden, in dit artikel vermeld, zullen niet bevoorrecht zijn, dan voor zooverre dezelve zijn bedongen bij akte, houdende het beloop der schuld en der bedongen rente, en ingeschreven in het register in art. 309 vermeld. [1])

De rang van deze bevoorregte schulden wordt geregeld door den dag der inschrijving."

---

[1]) Aldus gewijzigd bij art. 2 der Wet van den 8sten Juli 1874 (Stbl. no. 95).

Terwijl roerende lichamelijke zaken in het algemeen slechts volgens art. 1196 en v. B. W. in pand gegeven kunnen worden, doordien de pandgever ze ter hand stelt aan den schuldeischer of een derden, dus zelf ze niet onder zich behoudt, ze niet kan gebruiken, maar ook niet wegmaken, en al verkoopt hij ze ook, ze toch niet kan vervreemden, daar hij ze niet leveren kan, en volgens art. 1213 B. W. roerende goederen niet vatbaar zijn voor hypotheek, vinden wij bij zeeschepen, die ook roerende zaken zijn, hier in art. 315 W. v. K. een vorm van verpanding terug, die met het recht van hypotheek in aard geheel overeenkomt.

Vraagt men, waarom voor zeeschepen eene zoodanige afwijking van art. 1196 en v., waar het pandrecht ten opzichte van roerend goed wordt geregeld, wenschelijk en noodig was, dan bestaan daarvoor gewichtige praktische redenen. Zeeschepen zijn kostbare zaken. Veel geld wordt er voor den aankoop besteed, maar ook voortdurend vereischt, om ze in goeden staat te houden. Voor den eigenaar, die zulke groote kapitalen voor zijn schip moet besteden, zou eene wijze van verpanding, als bij andere roerende zaken, weinig bruikbaar zijn, die zou medebrengen, dat zijn kapitaal renteloos moest blijven liggen. Voor hem is het van het allerhoogste belang, dat het schip zoo winstgevend mogelijk wordt gebruikt, en dit kan hij alleen doen, zoo hij het laat varen. Moest hij, zooals art. 1196 dit zegt, het als pand in han-

den van den schuldeischer of van een derde stellen, die het eenvoudig onder zich houdt, zonder het te kunnen gebruiken, zoo zou hij de vracht, die het schip anders had kunnen verdienen, moeten derven. Eene afwijking van het pandrecht, zooals dat ten opzichte van roerende goederen is vastgesteld, is dus bij zeeschepen zeer wenschelijk.

En mogelijk is ze ook. Terwijl toch gewone roerende goederen noch vatbaar zijn voor individueele aanwijzing, noch aan eene vaste plaats zijn gebonden, en de schuldeischers niet verzekerd zijn, dat zij ten allen tijde hunne rechten daarop zouden kunnen doen gelden, wanneer ze in de macht van den pandgever werden gelaten, is dit ten opzichte van schepen anders gesteld, zooals wij boven reeds zagen bij de behandeling der daarvoor gevorderde wijze van overdracht.

Wij hebben hier dus bij schepen een pandrecht, dat veel op hypotheek gelijkt, maar bij groote overeenkomst zijn er toch ook punten van verschil.

Evenals hypotheek alleen bij akte kan worden verleend, art. 1217 B. W., zoo moet ook hier het pandrecht bij eene akte worden bedongen.

Evenals bij hypotheek volgens art. 1221 B. W. het beloop der schuld moet worden opgegeven, zoo vinden wij hier hetzelfde terug.

Evenals hypotheek wordt gevestigd en slechts bestaat door de inschrijving in de daarvoor bestemde registers, zoo is ook hier hetzelfde bepaald.

Evenmin als de schuldenaar bij hypotheek, behoeft de eigenaar van het schip de verbonden zaak in de macht van den schuldeischer of een derde te stellen, zooals bij pand is bepaald.

Ook hier heeft de schuldeischer een rang met betrekking tot andere dergelijke schuldeischers; die geregeld wordt door den dag der inschrijving.

Maar bij al die overeenkomst is er toch ook in onderscheiden opzichten verschil.

In de eerste plaats zij opgemerkt, al staat dit niet met het wezen der zaak in verband, en al is het van ondergeschikt belang, dat hier bij schepen de akte, waarbij dit pandrecht bedongen wordt, niet notarieel behoeft te zijn, zooals in art. 1217 B. W. voor hypotheken is bepaald.

Een ander en gewichtig onderscheid is hierin gelegen, dat de privilegiën, waarvan art. 313 W. v. K. spreekt, in rang staan boven het pandrecht van art. 315 W. v. K., en dat dus, terwijl hypotheek boven privilegie gaat (art. 1180*b* B. W.), hier integendeel het pandrecht volgt op de privilegiën, door de wet toegekend.

Nog in een ander opzicht is er een belangrijk onderscheid. Bij hypotheek blijven de rechten van den schuldeischer bestaan, ook al is de zaak in handen van derden overgegaan, om het even hoe lang ze door deze is bezeten, en de overdracht uit

de registers kenbaar is geweest; niet alzoo hier. Art. 316 W. v. K. luidt aldus:

»Het voorrecht bij de voorgaande artikelen toegekend, gaat verloren, indien het schip, aan eenen ander zijnde overgegaan, zonder protest van bevoorregte schuldeischers, ten name en voor rekening van den nieuwen eigenaar heeft gevaren, gedurende zestig dagen, nadat het schip in zee is uitgeloopen;

Zoodanig protest baat alleen den schuldeischer, uit wiens naam hetzelve is gedaan;

De vorenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op den buitenlandschen verkoop bij art. 310 vermeld, in welk geval de lasten, voorregten en regten blijven bestaan."

Wel gaat dus ook door de overdracht van het schip het daarop gevestigde pandrecht niet verloren, maar dit zal toch ten gevolge van die overdracht het geval kunnen zijn, wanneer het niet door den schuldeischer wordt voorkomen.

Terwijl men het natuurlijk kan vinden, dat de privilegiën waarvan art. 313 W. v. K. spreekt, waarvan geene inschrijving te pas komt, en die dus uit kracht der wet als 't ware stilzwijgend bestaan, voor den schuldeischer verloren gaan, wanneer hij den tijd, waarin hij rechtens verondersteld werd van de eigendomsoverdracht kennis te dragen, liet voorbijgaan (jura vigilantibus prosunt), kan men het eenigzins vreemd vinden, dat dit ook het geval is met de

pandrechten in art. 315 vermeld [1]). De wet toch eischte hierom inschrijving, opdat de nieuwe eigenaar, zekerder ook dan door de lijst van art. 319, kennis zou kunnen dragen van de schulden [2]); die daarenboven ook niet anders dan op bevel van den rechter, of met toestemming van den schuldeischer kunnen worden doorgehaald in de registers, zie art. 14 K. B. 1836.

Ook bij de behandeling van ons Wetboek van Koophandel werd dan ook dit punt besproken [3]). De 2de afdeeling merkte volgens het verslag der centrale afdeeling van 13 April 1835 op: »Ingeschrevene schulden kunnen niet verloren gaan door het nalaten van protest. De inschrijving is een protest, waarvan ieder inzage kan nemen. Men zoude daarom art. 8 der nieuwe redactie alleen betrekkelijk willen maken tot, en plaatsen achter art. 6. (nu art. 313).''

Aan den wensch dezer afdeeling gaf men intusschen geen gehoor. De wet nu spreekt niet van de voorrechten bij art. 313 en 314 W. v. K. toegekend, zij spreekt van »het voorrecht bij de voorgaande artikelen'' toegekend, en tot de voorgaande artikelen van 316 behoort zeer zeker ook artikel 315.

---

[1]) DE PINTO, Handleiding tot het Wetboek van Koophandel II, § 243.

[2]) 'S JACOB, Jaarboeken XII, bl. 571.

[3]) VOORDUIN, W. v. K. II, bl. 342.

Eene derde bijzonderheid vinden wij in art. 312 W. v. K.:

»De eigendom van zeeschepen gaat bij verkoop, hetzij binnen'slands hetzij buiten'slands gesloten, niet over dan onder de lasten en behoudens de voorregten en regten, welke bij art. 313, 314 en 315 zijn vermeld."

Deze bepaling is eene afwijking van het beginsel gehuldigd in art. 2014*a*, volgens hetwelk roerende zaken in het algemeen geen gevolg hebben [1]. De wetgever heeft daardoor de door hem erkende voorrechten op schepen gehandhaafd ook in geval eener overdracht; hij laat ze op het schip rusten. Hij heeft intusschen niet onbepaald hunne voortduring in weerwil van den overgang van het schip in andere handen willen erkennen. Hij bepaalde in art. 316 W. v. K., dat, zoo een schip hier te lande was overgedragen, en zestig dagen zonder protest van de bevoorrechtte schuldeischers op den naam en voor rekening van den nieuwen eigenaar gevaren had, dan alle voorrechten, zoowel die ingeschreven waren, als die door de wet toegekend zijn, zouden te niet gaan. Dit zou echter niet het geval zijn bij den buitenlandschen verkoop in art. 310 vermeld

De schuldeischer kan zich dus tegen de werking dezer bepaling dekken door een tijdig protest.

---

[1]) 's Jacob, Jaarboeken XII, bl. 273 en vlg.

In art. 312 wordt alleen gezegd, dat *bij verkoop* de eigendom met de lasten en voorrechten, welke de wet aanduidt, overgaat. Moet men nu uit deze uitdrukking »bij verkoop" opmaken, dat wanneer er een andere handeling als oorzaak van eigendomsovergang bestaat, dat dan de lasten en voorrechten het schip niet volgen? Zeer goed kan ik mij met de meening van hen [1]) vereenigen, die niet deze beperkende kracht aan die uitdrukking willen toekennen. Er bestaan toch geene redenen om dit aantenemen. Hetzelfde wat art. 312 zegt van verkoop, geldt ook van elke handeling, bestemd om den eigendom te doen overgaan, bv. van ruiling en schenking. Dat de wetgever van verkoop sprak, is gereedelijk te verklaren. Hij heeft hier toch, zooals hij dikwijls doet, zekerlijk de meest gewone wijze voor oogen gehad, waarop schepen worden overgedragen, en daarvan alleen gesproken, zonder daarom eene beperkende kracht aan die woorden te willen toekennen.

Art. 312 en 316 W. v. K. staan, zooals wij boven zagen, nauw met elkaar in verband. In het wetboek van 1830 worden ze ook in één artikel 202 samengevat. Later zijn ze »ter bevordering van meerder orde en duidelijkheid" gescheiden [2]). Beide wijzen op

---

[1]) Mr. 's JACOB, Jaarboeken XII, bl. 272. DIEPHUIS, Handelsrecht II, bl. 24. KIST, Handelsrecht V, bl. 24.

[2]) VOORDUIN, W. v. K. II, bl. 319.

eene overdracht door of van wege den eigenaar, maar nu is het de vraag, of ook bij gerechtelijken verkoop die bepalingen gelden?

Aanleiding tot die vraag geeft de redactie van ons artikel 312, dat geen onderscheid maakt tusschen vrijwilligen en gerechtelijken verkoop, terwijl dit wel het geval was in het artikel van den Code de Commerce, dat met deze bepaling overeenstemt. Wij lezen toch daar in art. 193: »Les priviléges des créanciers seront éteints, indépendamment des moyens généraux d'extinction des obligations, — Par la vente en justice faite dans les formes établies par le titre suivant, — Ou lorsqu'après une vente volontaire, le navire aura fait un voyage en mer sous le nom et aux risques de l'acquéreur, et sans opposition de la part des créanciers du vendeur."

Wanneer wij de geschiedenis van art. 312 nagaan, dan zien wij, dat er in de Ontwerpen van 1822 en 1825 en in het Wetboek van 1830 telkens gesproken wordt van *vrijwilligen* verkoop. Bij de beraadslaging over het Ontwerp van 1825 maakte eene der afdeelingen bij de behandeling van dit artikel aanmerking op dit woord en wilde het liever geschrapt zien [1]: »Comme cet article 4, pour ce qui regarde la vente, s'applique aussi bien aux ventes judiciaires, qu'aux ventes volontaires, il a paru nécessaire de sup-

---

[1]) VOORDUIN, W. v. K. II, bl. 319.

primer le mot *volontaire* au commencement de l'article. De cette manière il aura dans son énoncé l'étendue, qu'il doit avoir, en le mettant ainsi en harmonie avec les articles suivants, qui lui servent de développement." Deze aanmerking bleef echter zonder gevolg. Ook in het Ontwerp van 1834 wordt weer gesproken van *vrijwilligen* verkoop. Bij het verslag der centrale afdeeling, gaf de tweede afdeeling als haar gevoelen te kennen, dat men het artikel dus moest lezen: »De eigendom van schepen de grootte hebbende bij art. 199 uitgedrukt, gaat, *buiten geregtelijken verkoop* in geen geval over, dan onder de lasten en behoudens de voorregten, welke hierna in art. 204, 205 en 206 zijn vermeld." Maar bij de nieuwe redactie droeg de Regeering het artikel voor, zooals het nu is gesteld.

Uit het gezegde laat zich afleiden, dat in art. 312 het woord *vrijwilligen* opzettelijk is weggelaten, nadat er vroeger op was aangedrongen, dat de bepaling meer algemeen zou zijn. Men zou daarin een reden kunnen vinden, om onder *verkoop* in ons artikel zoowel een vrijwilligen als een gerechtelijken verkoop te verstaan. Zoo zegt dan ook de PINTO [1]) »Alles onverschillig of de verkoop vrijwillig of geregtelijk geschiedt, het art. 312 onderscheidt niet; vroeger sprak het alleen van vrijwilligen verkoop,

[1]) DE PINTO, Handleiding tot het Wetboek van Koophandel II, § 242.

maar dit woord is met opzet weggelaten, omdat men begreep, dat het artikel van algemeene toepassing moest zijn."

Maar al geeft ook de gesehiedenis van het artikel aanleiding om aan het woord »verkoop" eene zoo algemeene beteekenis te geven, zoo doet dit niets af tegen de uitdrukkelijke bepaling van art. 575 W. v. B. R. Wij lezen daar: »Door den geregtelijken verkoop, wordt het schip ontlast van alle bevoorregte schulden, waarvoor hetzelve was verbonden." Deze bepaling kwam niet voor in het Wetboek van 1830, maar werd eerst in 1837 daarin opgenomen. Al kon men dan ook in 1830 geneigd zijn aan het woord »verkoop" eene zoo algemeene beteekenis te geven, dit kan nu niet meer het geval zijn, nu wij eene bepaling als art. 575 W. v. B. Rv. hebben.

Bij de gerechtelijke uitwinning van schepen vinden wij in de vierde plaats eene regeling, afwijkende van die voor andere roerende zaken vastgesteld, gelijk wij zien uit den vierden titel van het tweede boek van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering. Bij sommige bepalingen uit dien titel springt ons dan ook de overeenkomst in 't oog, die er bestaat bij de gerechtelijke uitwinning van onroerende goederen en die van schepen, bij andere worden wij naar die bepalingen verwezen.

Zoo moeten o. a. volgens art. 566 het proces-verbaal der inbeslagneming van schepen, evenals

dat van onroerende goederen, worden overgeschreven in de registers, en kunnen na den dag dier overschrijving geene nieuwe pand- of verpandbrieven op het in beslag genomen schip worden afgegeven.

Volgens art. 571 moet een afschrift van de aanslag-biljetten, evenals bij de uitwinning van onroerend goed het geval is, aan de schuldeischers worden beteekend, die in het daartoe bestemde register zijn ingeschreven.

Volgens art. 572 gelden de bepalingen omtrent den verkoop en de toewijzing van onroerende goederen ook bij schepen, en evenzoo volgens art. 581 de bepalingen omtrent de regeling van den voorrang en van de verdeeling van den koopprijs.

In art. 581 worden verder eenige bepalingen, die bij de uitwinning van onroerend goed gelden, op schepen toepasselijk verklaard.

III.

In art. 309*a* W. v. K. vinden wij als regel gesteld »schepen zijn roerende goederen.”

Maar de wet, die dit op den voorgrond stelt, behelst tevens bepalingen, uit kracht waarvan ook voor schepen iets anders geldt, dan voor andere roerende zaken, en daaronder zoodanige, waarin ze nagenoeg of geheel als onroerende zaken worden behandeld.

Hierdoor nu wordt aanleiding gegeven tot onderscheidene vragen.

Had de uitgever eenvoudig gezegd, dat schepen roerende zaken zijn, of had hij ook dit niet gezegd, in welk geval ze toch evenzeer roerende zaken zouden zijn; had hij kortom niets bepaald, waardoor ten aanzien van schepen als voorwerpen van rechten en rechtshandelingen iets anders geldt dan voor andere roerende zaken, dan zouden ze in alles aan de

bepalingen omtrent deze onderworpen zijn. De vraag zou dan wel is waar kunnen opkomen, of die bepalingen wel voor schepen, evenals voor andere roerende zaken, pasten, maar wij zouden toch genoodzaakt zijn ze daarop toetepassen, omdat wat in 't algemeen voor roerende zaken is vastgesteld, bij gebreke van bijzondere bepalingen, voor alle roerende zaken, en dus ook voor schepen geldt.

Nu is het echter anders. En nu kan men aan den eenen kant aannemen, dat, waar uitdrukkelijk op den voorgrond is gesteld, dat schepen roerende zaken zijn, wij hierin een regel hebben, waaraan men zich moet houden, voor zooverre dit door geene bijzondere bepalingen wordt belet, welke bijzondere bepalingen echter als afwijkingen van den regel in geen geval mogen worden uitgebreid of tot andere afwijkingen recht kunnen geven. Maar aan den anderen kant kunnen toch die bijzondere bepalingen geacht worden ook in andere opzichten eene afwijking zoodanig medetebrengen, dat men, door deze aantenemen, inderdaad die bepalingen niet uitbreidt, maar ze eenvoudig in haren vollen omvang gelden laat, wanneer men daardoor enkel gevolgen erkent, die men meent, dat daaruit ten aanzien van andere punten voortvloeien.

Vandaar de bedoelde vragen, die ik meen hier kortelijk te moeten behandelen. Ik breng daartoe de volgende:

1o. Moet art. 2014 B. W. ook op zeeschepen worden toegepast?

2o. Kunnen zeeschepen ook door verjaring worden verkregen?

3o. Kunnen ten aanzien van schepen possessoire vorderingen worden ingesteld?

4o. Kunnen zeeschepen ook in pand worden gegeven volgens art. 1196 en v. B. W.?

5o. Zijn art. 1190 en 1191 ook op zeeschepen toepasselijk?

6o. Moeten ook voor zeeschepen de regelen gelden, die in art. 205 en 220 B. W. voor roerende zaken zijn vastgesteld?

I. Moet art. 2014 B. W. ook op zeeschepen worden toegepast? Dit artikel luidt aldus:

»Met betrekking tot roerende goederen, die noch in renten bestaan, noch in inschulden, welke niet aan toonder betaalbaar zijn, geldt het bezit als volkomen titel.

Niettemin kan degene, die iets verloren heeft, of aan wien iets ontstolen is, gedurende drie jaren, te rekenen van den dag waarop het verlies of de diefstal heeft plaats gehad, het verlorene of gestolene als zijn eigendom terugvorderen van dengenen, in wiens handen hij hetzelve vindt, behoudens het verhaal van den laatstgemelde op dengenen, van wien hij het bezit bekomen heeft, en onverminderd de bepaling van art. 637."

Schepen nu zijn roerende zaken. Zij vallen dus in

de termen van art. 2014. Nergens zijn ze uitdrukkelijk door den wetgever aan de toepassing van dit artikel onttrokken, en nu laat zich hieruit, schijnbaar althans, met grond afleiden, dat ons artikel ook voor zeeschepen geldt.

In dien zin redeneert dan ook de heer HAUSER, Handelsgerichtsrath te München, met het oog op art. 306 A. D. H. G. B., waar wij eene bepaling vinden van gelijke strekking als ons artikel 2014 B. W. Art. 306 A. D. H. G. B. toch luidt:

»Wenn Waaren oder andere bewegliche Sachen von einem Kaufmann in dessen Handelsbetriebe veraüszert und übergeben worden sind, so erlangt der redliche Erwerber das Eigenthum, auch wenn der Veraüszerer nicht Eigenthümer war. Das früher begründete Eigenthum erlischt. Jedes früher begründete Pfandrecht oder sonstige dingliche Recht erlischt, wenn dasselbe dem Erwerber bei der Veraüszerung unbekannt war. Sind Waaren oder andere bewegliche Sachen von einem Kaufmann in dessen Handelsbetriebe verpfändet und übergeben worden, so kann ein früher begründetes Eigenthum, Pfandrecht oder sonstiges dingliche Recht an den Gegenständen zum Nachtheil des redlichen Pfandnehmers, oder dessen Rechtsnachfolger nicht geltend gemacht werden.

Das gesetzliche Pfandrecht des Kommissionairs, Spediteurs und Frachtführers steht einem durch Vertrag erworbenen Pfandrechte gleich.

Dieser Artikel findet keine Anwendung, wenn die Gegenstände gestohlen oder verloren waren."

En nu zegt HAUSER [1]): »Würden Seeschiffe von diesen Bestimmungen ganz ausgenommen sein, so hätte diese Ausnahme im Gesetze ausgedrückt werden müssen, da die allgemeinen Bestimmungen über Handelsgeschäfte, zu welchen die des Art. 306 gehören, auch für die Handelsgeschäfte des Seerechts gelten.

Demgemäsz wird man nicht umhin können, Art. 306 auch auf die Veräuszerung und Verpfändung von Seeschiffen und Schiffsantheilen, unter den am gehörigen Orte zu bezeichnenden Modificationen, anzuwenden."

Maar dat de wet nergens uitdrukkelijk heeft gezegd, dat art. 2014 op schepen niet toepasselijk is, levert nog geen vertrouwbaar en afdoend bewijs op, dat het daarop toegepast moet worden. Wanneer voor het tegendeel gronden kunnen worden aangevoerd, aan de wet zelve ontleend, en van genoegzaam gewicht om tot het besluit te leiden, dat art. 2014 niet voor schepen past, dan is hunne uitzondering, ofschoon niet uitdrukkelijk door den wetgever uitgesproken, toch voldoende gewettigd. En zoodanige gronden bestaan hier.

Letten wij vooreerst op de reden der bepaling

---

1) Archiv für das deutsche Wechselrecht, XVI, pag. 260.

van art. 2014, dan zien wij, dat zij niet voor schepen, gelijk voor andere roerende zaken noodig was. Zij is in het algemeen voor roerende zaken noodig, en daarom ook elders zoowel als bij ons aangenomen, om den spoed, waarmede, en de wijze waarop roerende zaken worden en moeten kunnen worden overgedragen. De levering toch van roerende zaken bestaat, zooals art. 667 B. W. zegt, in de enkele overgave. Onmogelijk was het, evenals bij onroerende zaken, de overschrijving eener akte in registers te vorderen, wilde men den handel in roerende zaken niet geheel en al belemmeren. Maar ook wanneer men desniettemin zoodanige overschrijving wilde eischen, hoe zou men dan nog voor roerende zaken bepaalde registers kunnen aanwijzen, waarin de overdracht eener roerende zaak kenbaar zou kunnen worden, en hoe zou men de zekerheid kunnen verkrijgen, dat eenige overgeschrevene akte juist die bepaalde roerende zaak betrof?

Toch behoort de verkrijger van een roerende zaak, die haar op eene eerlijke wijze door overdracht verkregen heeft, maar die veelal onmogelijk kan aanwijzen, dat hij haar verkregen heeft van iemand, die bevoegd was den eigendom overtedragen, veilig te zijn tegen alle aanspraken van derden. De wetgever bepaalde daarom, dat roerende goederen, waren ze eenmaal in handen van derden overgegaan, niet vervolgd zouden kunnen worden, m. a. w. dat

degene, die ze als de zijne bezit, als eigenaar zal worden beschouwd. Zoo staat hij boven den vroegeren eigenaar, al is het ook mogelijk, dat deze geheel tegen zijnen wil den eigendom dier roerende zaak verliest, doordien hij haar toevertrouwde aan een huurder, lasthebber of bewaarnemer, die oneerlijk genoeg was om er over te gaan beschikken, terwijl hij dan toch in allen gevalle zijn persoonlijk recht van verhaal op dezen behoudt.

Ten aanzien van schepen nu is het geheel anders om het stelsel, dat onze wet ten aanzien hunner overdracht heeft aangenomen, waardoor ieder, evenals bij onroerende goederen, gereedelijk in staat is nategaan, of hij, die zich voordoet als eigenaar, werkelijk den eigendom heeft verkregen.

In de tweede plaats brengt art. 2014 mede, dat, waar iemand eene roerende zaak als de zijne bezit, men niet naar het recht van een vroegeren bezitter te vragen heeft, en evenmin naar lasten ten aanzien van dezen, daarop rustende. Roerende zaken hebben toch geen gevolg. Hieromtrent is intusschen voor schepen uitdrukkelijk iets anders bepaald in art. 312 W. v. K., waar gezegd wordt, dat bij eigendomsovergang van schepen de lasten, die daarop rusten, blijven bestaan. Dit artikel maakt dus eene volkomene toepassing van art. 2014 onmogelijk.

Bovenal staat art. 309*b* W. v. K. de toepassing van art. 2014 B. W. op schepen in den weg. Al

kon de heer HAUSER met het oog op het A. D. H. G. B. zeggen [1]): »Das Gebot der Eintragung der in Art. 435 [2]) bezeichneten Verhältnisse in das Schiffsregister hat nicht eine privatrechtliche Bedeutung, namentlich nicht die einer privatrechtlichen Eigenthumsbeurkundigung, sondern hat den öffentlichen Zweck, die Nationalität des Schiffes festzustellen, und als Grundlage für die Ausfertigung der Schiffspapiere zu dienen"; geheel anders is het bij ons.

Die als eigenaar een schip revindiceert, en zijn eigendom bewijst door de overschrijving der akte, moet, tenzij de gedaagde zich op een persoonlijk recht beroept, triompheeren, wanneer deze niet aanwijst den eigendom van het schip te hebben gekregen. En hiertoe moet hij de overschrijving eener akte voor zich kunnen aanwijzen, want de wet erkent geene andere wijze van overdracht. Is het schip niet

---

[1]) Archiv für das deutsche Wechselreeht, XVI, bl. 260.

[2]) art. 435. Die Eintragung in das Schiffsregister musz enthalten:

I. Die Tatsachen, welke das Recht des Schiffes die Landesflagge zu führen begründen;

II. Die Thatsachen, welche zur Feststellung der Identität des Schiffs und seiner Eigenthumsverhältnisse erforderlich sind;

III. Den Hafen, von welchen aus mit dem Schiffe die Seefahrt betrieben werden soll (Heimatshafen, Registerhafen).

Ueber die Eintragung wird eine mit dem Inhalte derselben übereinstimmen de Urkunde (Certifikat) ausgefertigt.

op die wijze aan hem overgedragen, dan is het hem niet overgedragen, dan is hij geen eigenaar geworden.

Art. 309*b* W. v. K. en art. 2014 B. W. kunnen dus niet te gelijk en te zamen gelden. Het eene moet voor het andere wijken. En het is niet twijfelachtig, welk artikel wijken moet. Art. 2014 toch is eene algemeene bepaling, op zich zelve ook voor schepen geldende, zoo deze daaraan niet onttrokken waren. Maar art. 309*b* is eene bijzondere bepaling, juist voor schepen geschreven. Het onttrekt de schepen aan de algemeene bepaling, wier werking met zijn inhoud onvereenigbaar is.

Bovendien mag hier ook op art. 357 1° en 376 W. v. K. worden verwezen.

Volgens art. 357 1° toch moet de schipper altijd den brief van opdracht of het bewijs van eigendom van het schip of een gelegaliseerd authentiek afschrift daarvan aan boord hebben. Hij kan zich dus niet maar evenmin als een ander op den regel van 2014 beroepen, om zich als eigenaar van het schip te doen beschouwen. Gold de bepaling van art. 2014 bij schepen, dan zou de eigenaar, zoo de schipper het schip verkocht had zonder zijne volmacht, hem alleen kunnen aanspreken tot schadevergoeding en zou hij geene vordering kunnen instellen tegen den kooper. Maar art. 376 W. v. K. zegt:

»Alle verkoop van het schip, door den schipper zonder eene bijzondere volmagt van den eigenaar

of de medereeders, buiten het geval van wettelijk bewezene onbevaarbaarheid, is nietig en van onwaarde, en de schipper daarenboven persoonlijk gehouden tot schadevergoeding; onverminderd de vervolging tot straf, zoo daartoe termen zijn." Het spreekt dus niet alleen van die persoonlijke verplichting tot schadevergoeding van den schipper, maar erkent die nevens iets anders, hetwelk de hoofdzaak is, namelijk, dat de geheele verkoop nietig is en van onwaarde, waaruit volgt, dat het schip van den kooper kan worden gerevindiceerd [1]).

Bij ons mag men dus aannemen, evenals ook naar het Fransche recht wordt aangenomen [2]), dat zeeschepen niet aan den regel van art. 2014 B. W. onderworpen zijn.

II. Kunnen schepen ook door verjaring verkregen worden?

Wanneer art. 2014 B. W. ook voor schepen gold, zou voor deze geene eigendomsverkrijging door verjaring te pas komen, waarvan het B. W. dan ook niet spreekt ten aanzien van roerende zaken. Haar bezit geldt als volkomen titel. Verjaring komt niet te pas, waar het bezit op zich zelf voldoende is.

Wanneer wij daarentegen moeten aannemen, dat art. 2014 voor schepen niet geldt, zou voor

---

[1]) Zie o. a. B. J. GRATAMA Opm. en Med. X bl. 170.

[2]) Zie o. a. Bravard Veyrière Traité du Droit Commercial IV, bl. 21. Pardessus Cours du Droit Commercial no. 617.

deze, evenals voor onroerende zaken, verjaring wel degelijk te pas komen, en in gelijke mate wenschelijk zijn, bepaaldelijk ingeval iemand te goeder trouw een schip heeft gekocht van iemand, die daarvan geen eigenaar was.

Maar de wenschelijkheid is niet voldoende, de vraag is, of verjaring werkelijk als middel van eigendomsverkrijging erkend moet worden. En terwijl o. a. aan art. 309*b* W. v. K. een grond is ontleend voor de stelling, dat art. 2014 op schepen niet toepasselijk is, omdat het tegendeel daarmede onvereenigbaar zou zijn, kan dit niet voor de verjaring worden aangevoerd, omdat uit de bijzondere bepaling, omtrent de wijze waarop eigendom wordt overgedragen, niets kan worden afgeleid omtrent het bestaan eener geheel andere wijze van eigendomsverkrijging.

Kist stelt de vraag [1]: »Kan het eigendom van zeeschepen ook verkregen worden door verjaring?" Hij antwoordt »ja. Verjaring is een middel van eigendomsverkrijging, bij schepen niet uitgesloten. Alleen ten opzigte van de eigendomsverkrijging van schepen door levering bestaan bijzondere bepalingen, zoodat de verjaring aan de gewone beginselen is overgelaten."

Het laatste zou waar zijn, wanneer de verjaring zelve voor schepen vaststond. Maar dat ze niet voor

[1] Kist, Beg. van Handelsregt V bl. 21.

schepen uitdrukkelijk is uitgesloten, beteekent weinig; daardoor kan men zich toch niet op een regel beroepen, die, zonder uitsluiting, ook voor schepen geldt. Art. 2000 spreekt van de verjaring ten aanzien van onroerende goederen, renten of eenige andere aan toonder niet betaalbare inschulden, en nu zijn schepen lichamelijke roerende zaken, en voor deze kent ons B. W. geene verjaring.

Nu is het niet genoeg, dat verjaring voor schepen niet is uitgesloten, er zou juist van hare erkenning door eene uitdrukkelijke bepaling moeten blijken.

Ook Mr. J. G. A. FABER meent [1]) echter, dat de gewone verjaring van 20 of 30 jaar voor schepen van toepassing blijft.

Reeds in het Fransche recht bestond dezelfde kwestie, of schepen ook door verjaring konden worden verkregen.

PARDESSUS zegt [2]): »Mais il pourrait arriver, qu'une personne eût acquis un navire d'un vendeur, à qui il n'appartenait pas, et en faveur de qui les apparences seraient assez fortes pour que l'acheteur pût être considéré comme de bonne foi. Il semble naturel de continuer l'application, par analogie des principes du droit civil. De même que celui qui acquiert de bonne foi un inmeuble, d'une personne,

[1]) THEMIS, XXXII, bl. 14.

[2]) PARDESSUS, no. 618.

qui n'en est pas propriétaire, prescrit contre le légitime propiétaire, par le laps de temps et les moyens, qui servent à prescrire contre les hypothèques: de méme, il paraît convenable de décider, que l'acheteur de bonne foi, d'un navire prescrirait contre le véritable propriétaire, lorsqu'il l'aurait possédé pendant le temps et avec les circonstances, qui purgent les droits de créanciers sur les navires, suivant ce que nous dirons dans le titre VIII."

BOULAY PATY verzet zich tegen deze meening[1]: »Nous ne pouvons partager cette opinion. D'abord le propriétaire est soumis par le Code Civil aux mêmes prescriptions, que le créancier; c'est non pas parce que l'on argumente, par analogie, d'un cas à l'autre, mais parce que le Code Civil a des dispositions textuelles pour le créancier (art. 2180) et d'autres dispositions textuelles pour le propriétaire (art. 2262 en 2265).

De même si le Code de Commerce contenait quelques dispositions, portant que le propriétaire d'un navire, qu'un tiers aurait vendu, perd sa propriété, s'il ne la revendique dans tel delai, il faudrait s'y soumettre. Mais cette disposition, le Code de Commerce ne la porte pas. En cas de vente volontaire, l'art. 193 porte que le privilége du créancier du vendeur sera perdu par un voyage fait au nom de l'acheteur.

---

[3]) BOULAY PATY, Cours de Droit Commercial, I, bl. 352.

Voilà tout ci que dit le Code. A quoi cette disposition est-elle applicable? *Aux créanciers* de celui, qui a vendu. Elle ne l'est nullement au *propriétaire*, dont on a vendu la propriété. L'article fait perdre un droit de créance quand le véritable propriétaire a vendu; il est muet sur le droit de propriété, quand c'est par un tiers non propriétaire, que cette vente a été faite.

On ne peut donc par analogie dire: Le créancier perd son droit dans telle hypothèse: donc le propriétaire doit le perdre dans la même hypothèse, parce qu'on ne peut enlever des droits et opposer des prescriptions par analogie, sur-tout quand il s'agit d'un droit aussi sacré, que la propriété. Il est un principe constant en droit, c'est que les fins de non recevoir, les prescriptions, les déchéances, sont de droit étroit, qu'elles ne peuvent pas être suppléées; qu'elles ne peuvent, par la méme raison, être étendues d'un cas à un autre, car les étendre à un cas non prévu, c'est les suppléer pour ce cas."

Iets verder zegt hij: »La seule prescription de trente ans (art. 2262 du Code Civil) mettrait les vendeurs et l'acquéreur á l'abri de toute réclamation, et éteindrait l'action en revendication du propriétaire dépouillé."

Zoover BOULAY PATY. Eveneens in gelijken geest schrijft ook BRAVARD VEYRIÈRES [1]):

---

[1]) Bravard Veyrières, Traité du Droit Commercial, IV, bl. 29.

»Celui qui de bonne foi achète un immeuble *a non domino* peut en acquérir la propriété par une possession de dix ou vingt ans (C. Civ. art. 2265). Ce mode d'acquisition ne devrait-il pas être étendu au cas où il s'agit de l'achat d'un navire? Cela me paraît impossible. En effet, la loi exige dix ans ou vingt ans de possession, suivant la situation de l'immeuble, comparée au domicile du propriétaire; or, un navire n'a réellement pas une situation propre, et on ne peut sans tomber dans l'arbitraire le considérer, comme situé soit dans le port où il a été francisé, soit dans le port où il a été armé. M. LABBÉ estime que l'abréviation à vingt ans ne peut pas être refusée au possesseur, qui a juste titre et bonne foi. Mais si je ne me trompe, ce serait là créer une espèce de prescription, qui n'est écrite nulle part dans nos lois."

Bij ons is Mr. B. J. GRATAMA van meening [1], dat evenals de personen, die gebruik kunnen maken van de rechten in art. 313, 314, 315, W. v. K. vermeld, deze rechten verliezen, zoo het schip gedurende zestig dagen zonder protest van hunne zijde, ten name en voor rekening van den nieuwen eigenaar heeft gevaren, evenzoo de ware eigenaar slechts gedurende dien tijd eene vordering krachtens zijn eigendomsrecht kan instellen, zoo het schip in handen van derden zich bevindt.

[1]) Opm. en Med., X, bl. 172.

Die schrijver meent toch, dat men onder het woord »voorrecht" in art. 316 niet alleen »pandrecht", maar ook »eigendom" moet verstaan. Te meer komt hij tot deze meening, daar ons artikel 316 spreekt van voorrecht *in de voorgaande artikelen*, terwijl in eene vroegere redactie stond *de drie voorgaande artikelen.* »Was die redactie behouden gebleven," zegt hij, »het art. zou alleen pandregten omvatten. De weglating van het woord *drie* kan geen andere strekking hebben, dan om ook de regten in te sluiten in nog vroegere artt. behandeld. En die regten, zij kunnen geen andere zijn, dan het eigendom."

Gewaagd schijnt het mij toe, aan het woord *voorrecht*, op grond van de enkele weglating van het woord *drie*, zulk eene uitgebreide beteekenis te geven en daaronder ook eigendom te verstaan. Het blijkt niet uit de beraadslagingen, dat men deze strekking aan de weglating van dit woord wilde geven.

Zegt men toch, dat art. 316 voor alle voorgaande artikelen geldt, dus ook voor art. 309—312 W. v. K., dan moeten wij opmerken, dat, zooals wij boven zagen, de bepaling van art. 316 niet bij art. 311 geldt; art. 316 zelf sluit art. 310 uit, dus blijven ons slechts art. 309 en 312 over. Maar in deze artikelen is niet sprake van een voorrecht of een recht, dat wordt toegekend, er wordt alleen gesproken over de wijze van levering bij schepen

en hoedanig de eigendom daarvan zal overgaan.

Holtius redeneert op eene andere wijze. Bij hem lezen wij vooreerst [1]:

»Bij schepen kan men, wel is waar, niet zeggen, dat bezit voor eigendom geldt, maar als er eene akte was, en die akte was overgeschreven, zoo zoude, wie *a non domino* gekocht had, wel geen eigenaar wezen, maar toch door drie jaren tijdsverloop, op den voet van het aangehaalde artikel, voor alle namaning van den waren eigenaar beveiligd wezen." Iets verder zegt hij [2]: »Wie een schip koopt *a non domino*, en eene ingeschreven akte voor zich heeft, keert den eigenaar met de *praescriptio trium annorum*. Schepen zijn namelijk 1°. roerende goederen, waarvan 2°. de eigendoms-overgang gewijzigd is. Uit hoofde van no. 2 gaat de eigendom niet over door bloote *apprehensio possessionis*, maar op eene andere wijze, in de wet aangeduid; uit hoofde van no. 1 moet daarbij de *praescriptio trium annorum* mogelijk wezen. Deze twee elementen, onder 1 en 2, laten zich op geene andere wijze overeen brengen."

Holtius grondt dus zijne redeneering op art. 2014*b*. Gedurende de daar bedoelde drie jaren is de kooper niet veilig voor revindicatie van de zijde van den waren eigenaar. Na die drie jaren is hij

1) Holtius, Voorlezingen over Handels- en Zeeregt, II, bl. 124.
2) t. a. p., bl. 125.

veilig. Maar dat art. 2014*b* ziet alleen op eene gestolene of verlorene zaak. Bovendien staat het in het nauwst verband met art. 2014*a*: het woord *niettemin*, waarmede 2014*b* begint, wijst dit uitdrukkelijk aan. En nu verdient het opmerking, dat HOLTIUS zelf den regel van art. 2014*a* niet voor schepen erkent. Hij merkt, gelijk wij zoo even zagen, zelf aan, dat men bij schepen niet kan zeggen, dat bezit voor eigendom geldt, en zegt elders [1]: »Uit het gezegde volgt, dat het eigendomsregt bij zeeschepen, niet alleen anders overgedragen wordt, maar ook anders *is*. Te weten de regelen: *mobilia non habent sequelam*, en: *en fait de meubles la possession vaut titre*, vallen hier weg en dus het hoofdonderscheid tusschen vaste en roerende goederen, verg. Burg. Wetb. art. 1213 en 2014 met het hier voorgeschrevene, en vooral met art. 376." Maar nu zie ik niet in, hoe hier een beroep op art. 2014*b* te pas kan komen, wanneer art. 2014*a* buiten aanmerking blijven moet. Bovendien moet bij de zoo even vermelde redeneeringen wel in het oog worden gehouden, dat ze enkel medebrengen, dat de kooper van een schip na eenen zekeren korten termijn tegen eene revindicatie beveiligd is, maar dat dit nog niet gelijk staat met zijne erkenning als eigenaar.

Tegen revindicatie beveiligd is hij, wanneer geen

---

[1]) HOLTIUS, Voorlezingen over Handels- en Zeeregt, II, bl. 26.

kortere termijn kan erkend worden, volgens art. 2004 na een tijdsverloop van 30 jaar. Maar ook na dien tijd is hij nog geen eigenaar en zelf tot revindicatie gerechtigd. Hiertoe zou verjaring als wijze van eigendomsverkrijging erkend moeten zijn. Dit is het geval niet, omdat de wet die alleen in art. 2000 B. W. erkent, waaronder schepen niet vallen, en hiervoor nergens van verjaring is gesproken, noch de tijd daarvoor is bepaald.

Anders is dit in het jongste wetboek van koophandel van Italië. Ik lees althans in het verslag daarvan door Dr. Franz Mittermaier gegeven [1]:

»Hingegen führt der zwölfte und letzte Titel von der *Verjährung* (538—542) in Satz 538 eine bisher nicht bekannte *Ersitzung von Schiffen* ein. Da die Schiffe als Fahrnisse anerkannt sind, so ist offenbar im Sinne des Rechtssystems, welchem jeder Besitzer als Eigenthümer gilt, welches also den römischen Begriff des Eigenthums im Betreff beweglicher Sachen nich kennt, eine Ersitzung von Schiffen überflüssig. Die im Eingang dieser Darstellung erwähnte Kommission zur Durchsicht des H. G. B. war jedoch der Ansicht, dasz Schiffe so wichtig seien, dasz ihretwegen eine Ausnahme gerechtfertigt sei. Deshalb ist nun vorgeschrieben, dasz durch titulirten gutglaübigen Besitz in fünf Jahren, durch Besitz überhaupt in zehn Jahren das Schiff ersessen werde."

[1]) Zeitschrift für d. gesammte Handelsrecht XI, 2, bl. 333.

III. Kunnen ten aanzien van schepen possessoire vorderingen worden ingesteld?

Mr. FABER [1]) stelt zoodanige vraag, en zijn antwoord luidt: »Wij meenen van neen. Art. 611 sluit de bezitactien ook voor zeeschepen uit. Het zoude ons wetsverdraaing door letterknechterij toeschijnen, indien men de onbegrijpelijke bepaling van art. 606, dat de actie geeft voor eene algemeenheid van roerende zaken, wilde inroepen."

Zeker gaat het niet aan, een schip als eene algemeenheid van roerende zaken te beschouwen, en dan is art. 611 B. W. beslissend, hetwelk zegt: »Roerende ligchamelijke zaken kunnen geen onderwerp uitmaken van eene regtsvordering tot handhaving in derzelver bezit, behoudens de slotbepaling van artikel 606."

Nergens toch zijn bij uitzondering voor schepen possessoire vorderingen toegelaten. Wat art. 309*b* W. v. K. omtrent de wijze hunner overdracht bepaalt, kan onmogelijk hare toelating wettigen. Dat voor schepen bezit niet als volkomen titel geldt, evenmin als voor onroerende zaken, maakt wel dat voor gene evenals voor deze possessoire vorderingen te pas zouden kunnen komen, maar art. 611 levert tegen de erkenning daarvan een onoverkomelijk beletsel op.

IV. Is art. 1196 B. W. ook op zeeschepen toe-

---

[1]) THEMIS XXXII bl. 14.

passelijk, m. a. w. kunnen schepen ook op gelijke wijze als andere roerende zaken in pand worden gegeven?

Het pandrecht, waarvan art. 1196 spreekt, is een zakelijk recht van een schuldeischer op eenig roerend goed van een ander, aan hem of aan een' derde, omtrent wien partijen zijn overeengekomen, ter hand gesteld tot waarborg voor de voldoening eener verbindtenis, die daarop bij voorrang kan worden verhaald. De zaak moet dus aan den schuldeischer of een ander worden ter hand gesteld, zij mag niet in de macht van den pandgever worden gelaten art. 1198*b* B. W. Intusschen heeft de pandhouder krachtens het pandrecht geen recht van gebruik of genot.

Wanneer dit nu zoo is, dan zal er zeker moeilijk een eigenaar van een zeeschip gevonden worden, die het in pand wil geven. Schepen toch zijn zeer kostbare zaken, veel wordt er vereischt om ze in goeden staat te houden; de eigenaar zal dus trachten ze zoo productief mogelijk te maken. Moeilijk is het daarom aantenemen, dat hij het schip stil bij den schuldeischer zal laten liggen, hierdoor toch zou hij de vracht missen, die hij anders met het schip zou hebben kunnen verdienen. Uit den aard der zaak moet men dus zeggen, dat een pandrecht, zooals het Burgerlijk Wetboek dat voor roerende goederen vaststelt, zal blijken voor schepen praktisch onbruikbaar te zijn [1].

---

[1]) BRAVARD VEYRIÈRES, Traité du Droit Commercial, IV, bl. 6.

Maar er zouden intusschen gevallen kunnen zijn, waarin dat bezwaar minder zou wegen. In den winter, en vooral in een tijd, wanneer de scheepvaart gedrukt is, en men de schepen vroeg in het najaar zal opleggen en laat in het voorjaar zee zal laten kiezen, zouden er stellig eigenaars van schepen genegen kunnen zijn om hunne schepen volgens art. 1196 in pand te geven als waarborg voor de schulden, die zij zouden willen aangaan. De vraag blijft dan, is zulk een pandrecht bij schepen rechtens mogelijk. En dan moeten wij met het oog op onze wet zeggen: neen. Onze wetgever toch heeft in den eersten titel van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel het onderwerp van voorrang op schepen blijkbaar in zijn geheelen omvang willen regelen. Na de voorrechten in art. 313 genoemd, erkent hij in art. 315 nog een voorrang op schepen, verkregen op de aldaar bepaalde wijze. Daarmede is dan ook de rij der oorzaken van voorrang op schepen gesloten; van een pandrecht volgens art. 1196 en v. is geen sprake, en zoo meenen wij dan ook, dat schepen niet als andere roerende zaken in pand gegeven kunnen worden.

V. Zijn art. 1185 3° en art. 1190 en 1191 B. W. ook op schepen toepasselijk?

Volgens art. 1185 3° is de nog onbetaalde koopprijs van roerende goederen bevoorrecht op die goederen, en volgens art. 1190 B. W. kan de verkooper van roerende en nog onbetaalde goederen zijn voorrecht

doen gelden op den koopprijs van die goederen, indien zij zich nog in handen van den schuldeischer bevinden, zonder onderscheid of hij die goederen op tijd of zonder tijdsbepaling heeft verkocht.

Deze bepalingen zijn algemeen, en zouden op zich zelf ook wel op zeeschepen toegepast kunnen worden, wanneer dit niet door andere bepalingen werd belet. Máar dit is hier het geval.

De wetgever heeft toch in art. 313—315 W. v. K. de voorrechten op schepen bepaald. En uit die bepalingen volgt tevens, dat hij in 't algemeen geene andere voorrechten op schepen erkent. *De bevoorrechte schulden*, zegt toch art. 313 W. v. K., zijn de *natemeldene*. En art. 315 W. v. K. zegt: *Na de schulden in art.* 313 *vermeld*, *zijn nog op de daarbij bedoelde schepen*, *bevoorrecht*. In art. 313 W. v. K. nu is geen sprake van een voorrecht van den verkooper. Wel was dit het geval in den C. N. Daar werd de verkooper (191 8°) op ééne lijn gesteld met de »fournisseurs et ouvriers employés à la construction, si le navire n'a point encore fait de voyage." Bij ons kan wel de verkooper een voorrecht verkrijgen op het schip, dat hij verkocht heeft, maar alleen op de in art. 315 vermelde wijze.

In dat art. 315 nl. is bepaald, dat de verkooper dan alleen een voorrecht heeft op het schip voor de kooppenningen en de rente over de twee laatste

jaren, zoo hij dit bij acte bedongen heeft, en deze is ingeschreven in de registers. Hier hebben wij dus niet met een voorrecht te doen, dat de verkooper heeft uit kracht der wet, zooals dit in art. 1190 het geval is.

Volgens art. 1191 heeft de verkooper, zoo de verkoop zonder tijdsbepaling is geschied, zelfs de bevoegdheid om goederen terug te eischen, zoo lang deze zich in handen van den kooper bevinden, en het weder verkoopen daarvan te beletten, mits de terugeisching geschiede binnen dertig dagen na de aflevering en de goederen zich nog bevinden in denzelfden staat, waarin zij zijn geleverd geworden.

Ook deze bepaling is algemeen en kan op zich zelf zeer goed voor schepen gelden. Zoo oordeelt dan ook BRAVARD VEYRIERES naar het Fransche recht [1]:

Aux termes de l'art 2102 4° du Code Civil le vendeur d'effets mobiliers n'a pas seulement un *privilége*; il peut même exercer une revendication, pourvu que la vente ait été faite sans terme, que la chose vendue soit encore en la possession de l'acheteur et dans le même état où elle était lorsque la livraison lui a été faite, enfin pourvu que cette revendication soit exercée dans la huitaine de la livraison. La revendication, dont il s'agit, appartient-elle au vendeur d'un navire? Nous repondons affirmativement, at-

---

[1]) BRAVARD VEYRIÈRES. Traité du Droit Commercial IV, bl. 62.

tendu qu'il ne parait pas que le droit commercial ait apporté sur ce point aucune dérogation au droit cómmun."

Maar bij ons is blijkbaar door den wetgever het recht van terugvordering in nauw verband gebracht met het voorrecht, in art. 1190 B. W. den verkooper toegekend. Art. 1191 staat in den titel van bevoorrechte schulden, en volgt onmiddellijk op art. 1190. Het wijst ook zelf op dat verband; het woordje *zelfs* in art. 1191 geeft toch te kennen, dat de verkooper nog een ander recht heeft, nevens het voorrecht, waarvan in art. 1190 sprake is.

Geldt art. 1190 B. W. nu niet voor schepen, dan vinden wij daarin eene gereede aanleiding om ook de toepasselijkheid van art. 1191 op schepen te betwijfelen. Dit wordt te meer aannemelijk, doordien in den eersten titel van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel, waar toch de rechten, die op schepen kunnen bestaan, in hunnen geheelen omvang worden geregeld, niet over dit recht gesproken wordt. Wel wordt ook in het W. v. K. over het recht van reclame gesproken, nl. in art. 230 en vlg. en 244 en vlg., maar telkens ten aanzien van *koopmanschappen*, en hieronder heeft men stellig geen schepen te verstaan.

VI. Moeten ook voor zeeschepen de regelen gelden in art. 205 en 220 B. W. voor roerende goederen vastgesteld?

Wanneer de echtgenooten de gemeenschap van goederen uitsluiten, kan volgens art. 205 de aanbrengst der roerende goederen, met uitzondering van inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld en andere op naam staande inschulden, op geene andere wijze worden bewezen, dan door derzelver vermelding bij de huwelijksche voorwaarden, of door eene beschrijving, door den notaris en partijen onderteekend en vastgehecht aan de minuut van de huwelijksche voorwaarden, in welke daarvan melding moet worden gemaakt.

In art. 220, waarin over het bewijs van aanbrengst van roerende goederen bij gemeenschap van winst en verlies en bij die van vruchten en inkomsten gesproken wordt, vinden wij hetzelfde bepaald als in art. 205, behalve dat daar niet uitdrukkelijk voor zekere voorwerpen eene uitzondering wordt gemaakt.

Daar echter art. 220 geheel valt onder art. 205, en het niet aantenemen is, dat de wetgever bedoeld heeft, dat deze beide bepalingen niet geheel met elkaar in overeenstemming zouden zijn, moeten wij de uitzondering van art. 205 ook bij art. 220 aannemen. [1]) Hier is voorts tevens bepaald, dat, zoo de roerende goederen niet vermeld worden in de huwelijksche voorwaarden, ze dan voor winst zullen worden gehouden.

---

[1]) Diephuis, Burg. Recht, IV, bl. 352.

Art. 205 en 220 spreken alleen van roerende, niet van onroerende zaken. Hiervoor was deze bepaling ook niet noodig; uit de registers toch kan voldoende blijken, dat zekere onroerende zaken aan den eenen of den anderen echtgenoot hebben toebehoord bij het sluiten van het huwelijk. Hetzelfde geldt voor schepen, en zoo zou men kunnen meenen, dat voor schepen de regelen niet behoeven te gelden, die daar voor roerende goederen zijn vastgesteld. Maar art. 205 en 220 spreken in het algemeen van roerende zaken, behoudens de uitdrukkelijk gemaakte uitzonderingen; en al kan de aanbrengst van schepen gereedelijk uit de registers blijken, zoo is dit niet voldoende om aantenemen, dat zeeschepen niet onder de roerende goederen in art. 205 en 220 vallen. Dit gaat te minder, omdat de wetgever, op verlangen van eene afdeeling [1]) bij de beraadslagingen, zekere bepaalde roerende goederen uitzondert, maar daarbij niet van schepen spreekt, waarvoor dus de regel blijft gelden.

---

[1]) VOORDUIN, B. W., II, bl. 376.

IV.

Onze wetgever heeft als regel gesteld: »schepen zijn roerende goederen." In sommige bepalingen is hij echter uitdrukkelijk van dien regel afgeweken, en heeft hij schepen meer met onroerend goed gelijkgesteld, zooals vooral blijkt uit art. 309*b* en 315 W. v. K. En deze afwijkingen van den gestelden regel hebben ons aanleiding gegeven, ten aanzien van sommige punten in de vorige paragraaf besproken, de toepasselijkheid van eenige artikelen, waarin regelen voor roerende goederen worden vastgesteld, ten opzichte van schepen te betwijfelen of te ontkennen.

Overigens moeten in het algemeen ook voor schepen de regelen gelden, die omtrent roerende goederen zijn vastgesteld. Dat dit echter niet altijd even wenschelijk is, en dat het misschien beter ware, dat voor schepen de regelen, die omtrent onroerende goederen gelden, moesten in acht worden genomen, kan o. a. uit de volgende artikelen blijken.

Ik wijs vooreerst op art. 160*e*.

De man als hoofd der echtvereeniging bestuurt de goederen aan de vrouw persoonlijk toebehoorende, tenzij het tegendeel is bedongen; alleen van hare onroerende goederen is gezegd, dat hij ze niet zonder hare medewerking mag vervreemden of bezwaren.

De man wordt dus niet belet over de roerende goederen der vrouw te beschikken, zooals hij wil, dus ook over hare schepen. Waarom werd nu de macht van den man alleen ten opzichte van onroerende goederen beperkt; waarom, wilde men die toch eenmaal ten aanzien der beschikking beperken, dit niet uitgestrekt tot alle goederen en dus ook tot de roerende? In het algemeen is de reden daarvan zeker hierin gelegen, dat dit voor roerende goederen onmogelijk was vol te houden, omdat, al ontzegde men den man tegenover de vrouw het recht om ze te vervreemden, hij dit feitelijk toch zou kunnen doen, en dan daardoor de zaak toch zou worden overgedragen, omdat ten aanzien van roerende goederen het bezit als volkomen titel geldt. De kooper van zulk eene zaak, die ook niet kan zien, of de zaak aan den man of aan de vrouw toebehoort, zou door dien regel beveiligd zijn tegen eene revindicatie door of voor deze. Anders is het bij onroerende zaken. Daarvan kan iedereen uit de registers nagaan, wie eigenaar is. Koopt nu iemand een onroerend goed van den man, zoo kan hij vooraf uit de registers zien, wie daarvan eige-

naar is. Merkt hij, dat de man het niet is, maar dat het goed de vrouw toebehoort, zoo zal hij hare medewerking moeten vragen tot den verkoop. Verzuimt hij dit, of wil hij dit niet doen, zoo is hij aan het gevaar blootgesteld, dat het goed gerevindiceerd wordt. Maar nu zijn schepen juist niet aan den regel van art. 2014 onderworpen, ook voor schepen bestaan registers, waaruit ieder, evenals ten aanzien van onroerende goederen, kan zien, wie eigenaar is. Men zou dus met gelijken grond ook ten opzichte van schepen, de vervreemding van de medewerking der vrouw afhankelijk hebben kunnen stellen, en de belangrijke waarde dier voorwerpen had dat zeker in haar belang wenschelijk gemaakt. Art 160*e* spreekt echter alleen van onroerende goederen.

Volgens art. 249 B. W. bekomt de vrouw, die van goederen gescheiden is, de vrije beheering daarover terug, en zij kan van den rechter eene algemeene bewilliging bekomen om over hare roerende goederen te beschikken. Zonder bijstand van den man dus kan zij dan niet over hare onroerende, maar wel over hare roerende goederen beschikken. Doch ook hier had die bevoegdheid ten aanzien van schepen gevoegelijk kunnen worden beperkt.

In art. 451 B. W. wordt den voogd de bevoegdheid ontzegd om onroerende goederen, den minderjarige toebehoorende, te kunnen vervreemden of verpanden, zonder machtiging van den kantonrechter,

na verhoor of behoorlijke oproeping van den toezienden voogd en de bloed- of aanverwanten van den minderjarigen.

Over roerende goederen kan de voogd in het algemeen beschikken, even en om dezelfde redenen als de man over de roerende goederen der vrouw. Maar ook hier had zijne macht ten aanzien van schepen evenzeer als ten aanzien van onroerende goederen mogen en kunnen worden beperkt. En al is de minderjarige veelal tegen de daden van den voogd beveiligd door de hypotheek, die deze heeft gesteld, ook dit is geenszins het geval, wanneer hij geen hypotheek kon stellen, of dit uit anderen hoofde is nagelaten. Het was dus zeker ook wel voor den minderjarige wenschelijk, dat ook in dit opzicht schepen met onroerende goederen op ééne lijn waren gesteld.

Wat ten aanzien van den voogd is bepaald, geldt ook bij de curateele, zie art. 506 in verband met art. 451 B. W; en iets dergelijks vinden wij in den titel over de ouderlijke macht, art. 364 B. W.

Wanneer een minderjarige den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, kunnen hem volgens art. 480 B. W. bepaalde rechten van meerderjarigheid door den kantonrechter worden verleend. Verkrijgt hij dan het recht om deel te nemen in eenige fabriek, of er eene opterichten, of wordt hem toegestaan nering en handel te mogen drijven, dan is hij, volgens art. 484 al. 2 B. W, even als een meerderjarige bevoegd alle

verbindtenissen te sluiten tot die fabriek, nering en handel betrekkelijk, met uitzondering van de vervreemding en bezwaring zijner vaste goederen, en van de vervreemding en verpanding zijner rentegegevende effecten, inschrijvingen in grootboeken van openbare schuld, hypothecaire schuldvorderingen en aandeelen in naamlooze vennootschappen.

De wetgever heeft hier dus, op eenige uitzondering na, den minderjarige niet beperkt in zijne bevoegdheid om over roerende goederen te kunnen beschikken. En in het algemeen mag dit zeker redelijk en gepast worden geacht. Maar die bevoegdheid behoefde zich niet tot schepen uit te strekken, en ten aanzien van deze mocht ook hier wel gelden, wat van onroerende goederen is bepaald.

Wanneer iemand zekeren tijd afwezig is geweest, zonder iets van zich te laten hooren, dan kan door de rechtbank verklaard worden, dat er rechtsvermoeden van zijn overlijden bestaat, art. 524 B. W.

De vermoedelijke erfgenamen van den afwezige, welke tot zijne nalatenschap gerechtigd zijn op den dag in het vonnis uitgedrukt, zijn bevoegd van den bewindvoerder rekening, verantwoording en afgifte te vorderen, en zelve de goederen in bezit te nemen, tegen het stellen van gerechtelijk goedgekeurde zekerheid, art. 528 B. W.

Willen de erfgenamen geene zekerheid stellen, dan zullen de goederen onder het beheer van een

derden worden gesteld volgens art. 529; ten opzichte der roerende echter kan verkoop worden bevolen.

Het stellen onder die derden, en die opdracht van het beheer aan derden is natuurlijk bepaald in het belang van den afwezige; men heeft zoodoende zorg willen dragen voor het behoud van zijn eigendom, dat hij weer terug kan bekomen, wanneer hij terugkomt. Zoo is ook aan de vermoedelijke erfgenamen in art. 537, althans voor een vrij geruimen tijd, de bevoegdheid ontzegd, om zonder bekomen verlof, eenig onroerend goed van den afwezige te vervreemden of te bezwaren, terwijl die bevoegdheid ten aanzien van roerende zaken niet is beperkt. Maar nu kan het weder van het hoogste belang zijn voor den afwezige, dat ook zijne schepen voor hem bewaard blijven en niet worden vervreemd; en ook hier kon men zoo gevoegelijk ten aanzien daarvan laten gelden, wat omtrent onroerende zaken is bepaald.

Volgens art. 1059 hebben, indien de vereischte penningen niet voorhanden zijn tot het uitkeeren der legaten, de uitvoerders der uiterste wilsbeschikking de bevoegdheid, om de roerende goederen des boedels, en des noods ook een of meer der vaste goederen, doch de laatstgemelde niet dan met toestemming der erfgenamen of bij gebreke daaraan met verlof van de arrondissements-rechtbank, in het openbaar en volgens de gebruiken der plaats te doen verkoopen; alles ten ware de erfgenamen mochten goedvinden,

om het noodige voorschot van penningen te doen. Ook hier was er alleszins reden, om hun die ruime bevoegdheid niet toe te kennen ten opzichte van schepen.

Maar bovenal moet hier nog gewezen worden op art. 568 en v. B. W. Wij lezen in art. 568: »Indien bij de wet, of in eenige burgerlijke handeling, de uitdrukking wordt gebezigd van *roerende goederen*, *inboedel*, *meubelen of huisraad*, *stoffering*, of *een huis met al hetgeen zich daarin bevindt*, zonder eenige bijvoeging, uitlegging, uitbreiding of beperking, worden de voorzeide uitdrukkingen geacht de voorwerpen te bevatten, welke bij de volgende artikelen zijn aangeduid." Wij hebben hier eene stellige bepaling, die opgevolgd moet worden, wanneer de rechtshandeling zelve geene aanwijzing behelst van het tegendeel.

Nu zegt art. 569: »De uitdrukking *roerende goederen* bevat, zonder uitzondering, alles wat, volgens de hierboven vastgestelde regelen voor roerend wordt gehouden."

De uitdrukking *inboedel* is minder omvattend, en sluit volgens art. 570 in: »alles wat in voege voorschreven voor roerend wordt gehouden, met uitzondering van het gereed geld, van actiën, schuldvorderingen en andere regten, bij art. 567 vermeld, van koopmanschappen en grondstoffen, van werktuigen tot fabrijken, trafijken, of den landbouw behoo-

rende, mitsgaders van bouwstoffen tot het opbouwen bestemd, of van afbraak afkomstig."

De uitdrukking *meubelen of huisraad* is weder van meer beperkte strekking, en omvat volgens art. 571: »al hetgeen wat volgens het voorzeide artikel tot den inboedel behoort, met uitzondering van paarden en levende have, van rijtuigen met hun toebehooren, van edelgesteenten, boeken en handschriften, teekeningen, prenten, schilderijen, beelden, gedenkpenningen, natuurkundige en wetenschappelijke werktuigen, en andere kostbaarheden en zeldzaamheden, van lijflinnen, wapens, granen, wijnen, en andere levensmiddelen."

Bij deze artikelen moet worden opgemerkt, dat daarin eene uitzondering is gemaakt voor schepen.

Gesteld nu, dat iemand, die schepen of scheepsaandeelen bezit, bij uiterste wilsbeschikking zijn *inboedel*, zijne *meubelen of huisraad* enz. aan iemand vermaakt, en de legataris als zoodanig ook op die schepen en scheepsaandeelen aanspraak maakt, dan zal hem bezwaarlijk het recht daarop kunnen worden ontzegd. Men zegge niet, dat de erflater zoo iets nooit kan hebben bedoeld, toen hij *die* uitdrukkingen bezigde; dit moet hier geheel buiten aanmerking blijven. »Indien de bewoordingen eener uiterste wilsbeschikking duidelijk zijn, mag men daarvan door uitlegging niet afwijken", zegt art. 932 B. W., en de bewoordingen zijn hier duidelijk, de wet zelve immers

bepaalt den zin daarvan, en zij doet het om allen twijfel deswege aftesnijden. Op des erflaters bedoeling moet slechts overeenkomstig art. 933 B. W. gelet worden, wanneer de bewoordingen voor onderscheidene opvattingen vatbaar zijn, en dit wordt juist door de bepalingen der wet uitgesloten.

Men zegge ook niet, dat zoo iets ongerijmd zou zijn. Het zij zoo, maar tegen eene stellige wetsbepaling is dit niet afdoende. Door die bepaling zijn wij gebonden, al meenen wij het gevolg daarvan op goede gronden ongerijmd te mogen noemen.

De wetgever heeft zeker bij die bepalingen aan schepen niet gedacht, en dit is zeker de reden, waarom hij ze gesteld heeft, zooals hij ze heeft gesteld. Wij kunnen daarom die bepalingen afkeuren, maar zij bestaan eenmaal, en omdat zij bestaan, moeten zij overeenkomstig haar werkelijken inhoud worden toegepast. En schepen, die volgens de wet roerende zaken zijn, en in die bepalingen niet zijn uitgezonderd, vallen in de termen, waarin deze zijn vervat.

V.

Wij zagen, dat in het Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk gezegd wordt: »schepen zijn roerende zaken," en dat die bepaling in het Wetboek van Koophandel is herhaald, maar tevens, dat zij niet zonder bedenkingen en tegenspraak is aangenomen.

Wij zagen verder, dat de wet zelve omtrent schepen, met name omtrent zeeschepen en die daarmede worden gelijkgesteld, bijzondere bepalingen behelst, waarin van hetgeen voor andere roerende zaken geldt wordt afgeweken, en dat bepaaldelijk hunne vervreemding en verpanding op gelijke wijze geschiedt, als voor onroerende zaken is voorgeschreven.

Dit gaf ons aanleiding tot de behandeling van eenige vragen, waarbij ons bleek, dat nu ook ten aanzien van andere punten, hetgeen omtrent roerende zaken is bepaald, niet geacht moet worden voor schepen te gelden, en tevens, dat voor enkele andere zoodanige afwijkingen eene gelijkstelling met onroe-

rende zaken door de wet wordt belet, maar toch doelmatig zou zijn.

Wij vestigden vervolgens de aandacht op eenige artikelen, de bevoegdheid tot vervreemding betreffende, en merkten op, dat ten aanzien hiervan voor schepen gevoegelijk hetzelfde kon gelden, wat voor onroerende zaken is bepaald. En wij zagen ook, dat bepaaldelijk de toepassing van art. 568 en v. B. W. tot ongepaste gevolgen kan leiden, wanneer men ook daarbij schepen onder de roerende zaken moet begrijpen.

Dit alles nagaande, komt het mij voor, dat de wetgever beter had gedaan, wanneer hij in het algemeen schepen als onroerende zaken had gequalificeerd. Wij zouden dan niet alleen een regel hebben, waarop niet zooveel uitzonderingen behoefden gemaakt te worden, als nu het geval is, maar dan zouden ook vragen, die zich nu voordoen, niet te pas komen, en ongepaste, soms ongerijmde gevolgen zijn voorkomen. Wel is waar zou niet alles, wat omtrent onroerend goed geldt, in zijn geheel en zonder uitzondering ook voor schepen moeten gelden, maar niets belet den wetgever daarvan in die mate af te wijken, als de aard der zaak medebrengt en hij in het maatschappelijk belang nuttig oordeelt.

Bepaaldelijk omtrent een paar punten zou zoodanige afwijking wenschelijk zijn.

Vooreerst omtrent de verjaring. Zijn schepen

toch onroerende goederen, zoo zouden ze volgens art. 2000 B. W. door verjaring kunnen verkregen worden. Maar wanneer wij nu zien, dat daar een termijn van 20 of 30 jaar voor de verjaring wordt vereischt, en wanneer wij verder nagaan, dat schepen uit hunnen aard vergankelijke voorwerpen zijn en van beperkten duur, dan zal men mogen zeggen, dat eene verjaring door een zoo lang tijdsverloop bezwaarlijk aan het doel zou beantwoorden. Eene inkorting van dien termijn tot vijf of tien jaar, zooals in het Italiaansche Wetboek is geschied, schijnt mij zeer wenschelijk toe.

In de tweede plaats zouden afwijkingen noodig zijn ten aanzien van het recht van hypotheek. Op zich zelf is er niets tegen, dat schepen als onroerende zaken vatbaar zijn voor een recht van hypotheek; zij zijn het inderdaad reeds nu, al wordt de naam ook vermeden. Maar een hypotheek op schepen behoeft daarom niet in alles met die op andere onroerende goederen gelijk te staan. Wij lezen in art. 1180*b* B. W.: »Pand en hypotheek gaan boven privilegie, behalve in de gevallen, waarin de wet uitdrukkelijk het tegendeel bepaalt." Hier nu zou eene afwijking moeten geschieden voor schepen, om aan de voorrechten in art. 313 W. v. K. vermeld, den voorrang te verzekeren, die daaraan ook nu is toegekend.

Maar nog eene andere afwijking zouden wij even-

zeer ten opzichte van het recht van hypotheek willen maken. Zij, die volgens de wet verplicht zijn hypotheek te stellen, zooals o. a. de voogd in art. 390 B. W., en de curator in art. 506 B. W., gelijk ook zij, die zich bij overeenkomst daartoe verbonden hebben, moeten niet kunnen volstaan met hypotheek te geven op schepen, die te vergankelijke voorwerpen zijn, om den verlangden waarborg op te leveren. Van hen moet eene hypotheek op andere onroerende goederen gevorderd en verkregen kunnen worden.

Voorts zou, wanneer hypotheek op schepen wordt toegelaten, ten aanzien daarvan ook eene bepaling gepast geacht mogen worden, zooals art. 297 W. v. K. behelst, waar gesproken wordt over verzekering tegen brandschade, zoodat de schuldeischer zijn recht zou kunnen doen gelden op de assurantie-penningen, wanneer het schip vergaan of beschadigd mocht zijn.

STELLINGEN.

I.

Jure Romano blijft er na de vrijspraak van den werkelijken debiteur eene obligatio naturalis over.

II.

De minor, die eenen curator heeft, kan zonder diens toestemming verbindtenissen aangaan.

III.

Het verzuim der huwelijks-afkondigingen, vereischt volgens art. 138 B. W., heeft geen invloed op de geldigheid van het huwelijk.

IV.

Lastgeving kan herroepen worden, niettegenstaande het beding van onherroepelijkheid.

V.

Ofschoon een minderjarige civiliter aansprakelijk is ten gevolge van een begaan misdrijf of van eene daad, welke aan een ander schade heeft veroorzaakt, zoo kan hij echter ter nakoming van de verbindtenis daaruit voortvloeiende, niet voor den burgerlijken rechter worden geroepen, dan vertegenwoordigd door vader of voogd.

VI.

Men kan borg worden zelfs tegen den zin van den schuldenaar.

VII.

De man der hertrouwde en in de voogdij bevestigde moeder is ook verplicht hypotheek te stellen.

VIII.

Wanneer voor een waterschap het bestuur als zoodanig in rechten optreedt, kunnen de verwanten

der leden van het bestuur op grond van art. 1950 1° als getuigen gewraakt worden.

IX.

Eene vennootschap, na het staken harer betalingen ontbonden, kan nog failliet worden verklaard.

X.

Het vonnis van faillietverklaring doet alle door crediteuren op de goederen van den failliet gelegde beslagen vervallen.

XI.

Lijfsdwang in burgerlijke en handelszaken behoorde te worden afgeschaft, mits de strafwet wordt uitgebreid.

XII.

De Nederlandsche rechter is niet bevoegd in een door hem aanhangig burgerlijk rechtsgeding het hooren van getuigen aan een buitenlandschen rechter op te dragen.

XIII.

Art. 4 6° W. v. B. R. geldt ook voor legatarissen.

XIV.

Eene in 't buitenland opgerichte naamlooze vennootschap behoeft niet de goedkeuring van onzen Koning, om hier te lande in rechten te kunnen optreden.

XV.

Art. 5 al. 5 Wet 22 April 1864 (St.bl. no. 29) is in strijd met haar eigen stelsel.

XVI.

Art. 380 C. P. strekt zich uit tot alle misdrijven tegen het vermogen, waarbij voordeel wordt beoogd.

XVII.

De straffeloosheid in art. 380 C. P. bepaald is af te keuren.

In die gevallen behoorde, op klachte der beleedigde partij alleen, te worden vervolgd.

XVIII.

De straf van deportatie is aftekeuren.

XIX.

De ondervraging van den beschuldigde volgens art. 185 Sv. behoorde niet door maar voor den rechter te geschieden.

XX.

Onbepaald verbod om zekere personen in strafzaken als getuigen te hooren is aftekeuren.

XXI.

De rechters behoorden in 't openbaar te beraadslagen, en hunne stem gemotiveerd uit te brengen.

XXII.

Te recht geeft men aan de verdragen, waarvan art. 57 3° onzer Grondwet spreekt, den vorm eener wet.

XXIII.

Goed te keuren is het, dat bij ons het ambt van minister vereenigbaar is met het lidmaatschap der Staten-Generaal.

XXIV.

De gemeentebesturen hebben de bevoegdheid drankhuizen en dergelijke inrichtingen naar bepaalde gedeelten der gemeente te verwijzen.

XXV.

Het pensioneeren van ambtenaren en hunne achtergelatene betrekkingen van staatswege is als algemeene regel aftekeuren, vooral wanneer de ambtenaren verplicht worden, de middelen daartoe zelve bijeen te brengen.

8/6/29